NºNº55-56 (2783 - 2784)

11 красавіка 2008 г. Выдаецца з ліпеня 1995 г. на беларускай і рускай мовах

УП «Народная воля». Кошт — свабодны

> Да ўвагі! Хто не зрабіў перадаплату і хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі чакаем!

Шаноўныя чытачы! Па пытаннях распаўсюджвання газеты жыхары сталіцы могуць звяртацца na тэлефоне 328-63-93. усе астатнія— па тэлефоне 328-68-71.

САНКЦЫІ

варот — паварот

Еўрасаюз працягнуў яшчэ на год абмежаванне на ўезд на тэрыторыю краін ЕС шэрагу беларускіх чыноўнікаў, у ліку якіх і прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка, а таксама замарожванне іх фінансавых рахункаў.

службы ЕС, "чорны" спіс чыноўнікаў пакінуты без змяненняў, хоць некаторыя з іх (напрыклад, Уладзімір Канаплёў і Алег Праляскоўскі ўжо пакінулі свае былыя пасады). Больш за тое, прадстаўнік прэс-службы падкрэсліў, што ў любы момант санкцыі могуць быць перагледжаны, а спіс — пашыраны ці скарочаны. *"Пад*ставай для перагляду санкцый будзе поўнае і безумоўнае вызваленне ў Беларусі палітзняволеных, а таксама правядзенне свабодных, сумленных і дэмакратычных выбараў восенню гэтага года", — падкрэсліў прадстаўнік прэс-службы.

Нагадаем, санкцыі прадугледжваюць абмежаванне на ўезд на тэрыторыю краін ЕС шэрагу чыноўнікаў, а таксама замарожванне іх фінансавых рахункаў. У першапачатковы спіс чыноўнікаў, якія, на думку ЕС, датычныя да знікнення ў Беларусі палітыкаў у 1999—2000 гадах, былі ўключаны цяперашні міністр унутраных спраў Уладзімір Навумаў, дзяржсакратар Савета бяспекі Віктар Шэйман, былы кіраўнік МУС Юрый Сівакоў і ка-

У снежні 2004 года, пасля парламенцкіх выбараў і рэферэндуму, спіс папоўнілі кіраўнік ЦВК Лідзія Ярмошына і начальнік палка міліцыі спецыяльнага прызначэння Юрый Падабед.

мандзір брыгады спецназа ўнут-

раных войскаў МУС Дзмітрый

У красавіку 2006 года спіс быў пашыраны да 37 чалавек, адказных, на думку ЕС, за парушэнне правоў чалавека падчас

прэзідэнцкай кампаніі. У прыватнасці, у спіс уключаны Аляксандр Лукашэнка, кіраўнік Адміністрацыі прэзідэнта Генадзь Нявыглас і яго намеснікі Пяткевіч, Анатоль Рубінаў, Алег Праляскоўскі, міністр адукацыі Аляксандр Радзькоў, міністр інфармацыі Уладзімір Русакевіч, міністр юстыцыі Віктар Галаванаў,

КАМЕНТАРЫЙ МЗС

Ці згодны вы з такой пазіцыяй, паважаныя чытачы?

старшыня Белтэлерадыёкампаніі Аляксандр Зімоўскі, былы старшыня Палаты прадстаўнікоў Уладзімір Канаплёў, член Саве-

та Рэспублікі Мікалай Чаргінец. 23 кастрычніка 2006 года ў спіс неўязных былі дададзены яшчэ чатыры чыноўнікі: суддзя суда Маскоўскага раёна Мінска Аляксей Рыбакоў і дзяржабвінаваўца Сяргей Бортнік

на контрпрадуктыўная практыка. Яна несумяшчальная з цывілізаванымі міждзяржаўнымі адносінамі".

за прыгавор экс-кандыдату ў прэзідэнты Аляксандру Казуліну, а таксама суддзя суда Цэнтральнага раёна Мінска Леанід Ясіновіч і дзяржабвінаваўца Андрэй Мігун — за прыгавор актывістам незарэгістраванай арганізацыі "Партнёрства".

Крыху пазней да рашэння Еўрасаюза далучыліся яшчэ каля 10 краін, якія не ўваходзяць у ЕС

Санкцыі Еўрасаюза ў дачыненні да высокапастаўленых беларускіх чыноўнікаў "несумяшчальныя з *цывілізаванымі міждзяржаўнымі адносінамі"*. Пра гэта заявіў прэс-сакратар Міністэрства замежных спраў Беларусі Андрэй Папоў, каментуючы рашэнне ЕС аб працягу санкцый яшчэ на год. "Нашы еўрапейскія партнёры выдатна ведаюць аб нашай пранцыповай пазіцыі ў дачыненні да выкарыстання санкцый як такіх, — сказаў ён. — Санкцыі, у гэтым выпадку аднабаковыя, — гэта абсалют-

На суботнік!

Урад Беларусі рэкамендаваў органам дзяржаўнага кіравання, арганізацыям. мясцовым выканаўчым і распарадчым органам правесці 19 красавіка рэспубліканскі суботнік на рабочых месцах.

Заробленыя сродкі будуць накіраваны ў сферу аховы здароўя. "Гэтыя сродкі будуць зрасходаваны на набыццё рэанімабіляў з поўнай камплектацыяй іх медыцынскай тэхнікай і іншым неабходным абсталяваннем для Рэспубліканскага навукова-практычнага цэнтра "Маці і дзіця" іншых дзяржаўных арганізацый аховы здароўя", крэслівае прэс-служба Саўміна.

ГУЧНАЯ СПРАВА

«Працэс 14» пачнецца 16 красавіка

16 красавіка ў 10 гадзін у судзе Иэнтральнага раёна сталіцы (вул. Кірава, 21) пачнецца судовае пасяджэнне па так званай "справе 14".

М.Пашкевіч, А.Бондар, А.Баразенка, П.Вінаградаў, У.Сяргееў, А.Дубскі, А.Стральцоў, А.Чарнышоў, А.Кім, А.Койпіш, М.Крываў, М.Субач, Т.Цішкевіч, М.Дашук праходзяць па справе мітынгу прадпрымальнікаў, што адбыўся 10 студзеня ў Мінску.

Маладым людзям інкрымінуецца арт. 342-1 Крымінальнага кодэксу: "Арганізацыя і падрыхтоўка дзеянняў, што груба парушаюць грамадскі парадак, або актыўны ўдзел у іх". Паводле гэтага артыкула, прадугледжваецца пакаранне штрафам або да трох гадоў пазбаўлення волі. 16 красавіка будуць судзіць таксама і Андрэя Кіма, супраць якога выстаўлены два абвінавачанні. Нагадаем, працэс над хлопцам распачаўся 1 красавіка, але быў перанесены з прычыны аб'яднання дзвюх крымінальных спраў. Андрэя Кіма абвінавачваюць таксама паводле арт.364 КК ("гвалт, альбо пагроза гвалту ў адносінах да работніка міліцыі" Хлопцу пагражае да шасці гадоў турмы. Інцыдэнт нібыта здарыўся падчас іншага мітынгу прадпрымальнікаў 21 студзеня.

ФАКТ І КАМЕНТАРЫЙ

Станіслаў БАГДАНКЕВІЧ: «Пачынаецца распродаж беларускіх банкаў»

Знешняя запазычанасць беларускіх банкаў упершыню дасягнула трох мільярдаў долараў.

Гэта выцякае з тых лічбаў, якія назваў, выступаючы ў Саве-Рэспублікі, старшыня праўлення Нацыянальнага банка Беларусі Пётр Пракаповіч.

Паводле ягонай інфармацыі, летась знешняя запазычанасць узрасла больш чым на два мільярды долараў. А ў першым квартале 2008 года банкі дадалі яшчэ паўмільярда. Галоўны банкір краіны сказаў: "Мы актыўна карыстаемся знешнімі пазыкамі, але, натуральна, так, каб не парушыць бяспеку функцыянавання нашай банкаўскай сістэмы".

Былы старшыня Нацбанка Станіслаў Багданкевіч у інтэрв'ю Радыё Свабода адзначыў, што беларуская банкаўская сістэма апошнім часам усімі спосабамі спрабуе прыцягнуць як мага больш замежнага капіталу. — Можна нават сцвярджаць:

сёлета пачынаецца раздзяржаўленне беларускіх банкаў, гаворыць Багданкевіч. Аб'яўлена, што кантрольныя пакеты двух буйных дзяржаўных ("Прамбудбанк" банкаў "Белінвестбанк") прададуць замежнаму капіталу. Яшчэ два буйныя дзяржаўныя банкі ("Беларусбанк" і "Белаграпрамбанк") выстаўляюць на продаж прыкладна па 15% сваіх акцый. Карацей, аж сем банкаў збіраюцца прадаць за мяжу значную частку сваіх актываў.

Думаю, што такія надзвычайныя дзеянні перадусім тлумачацца жаданнем прыцягнуць інвестыцыі ў беларускую эканоміку праз банкаўскую сферу

Разгон

Падзеі, пра якія расказваецца ніжэй, адбыліся неўзабаве пасля прыходу да ўлады прэзідэнта А.Лукашэнкі

На пачатку 1995 г. ён запатрабаваў сабе неабмежаваных паўнамоцтваў, адкрыта заявіўшы, што пакліканы пакласці канец "разгулу экстрэмісцкіх і мафіёзных элементаў" ("Звязда". 1995. 20 лістапада), бо народ стаміўся ад бяздзейнасці ўлады, ад бясконцага спадзявання на яе.

У прэзідэнцкім атачэнні паставілі за мэту выдаліць з палітычнай сцэны дзейны парламент, зрабіць сілавыя міністэрствы паслухмянымі інструментамі прэзідэнцкай волі і спаралюшваць любое праяўленне грамадскай апазіцыі. 1 студзеня 1995 года А.Лукашэнка прапанаваў выключыць з Закона аб Вярхоўным Савеце артыкул аб тым, што "Вярхоўны Савет з'яўляецца гарантам замацаваных у Канстытуцыі і законах і міжнародных абавязаннях дзяржавы

Мікалай АКСАМІТ

правоў і свабод грамадзянаў Беларусі, арганізоўвае кантроль за іх выкананнем". Вярхоўны Савет яму адмовіў, і А.Лукашэнка публічна заявіў, што не збіраецца больш хадзіць у Вярхоўны Савет, дзе яго абавязкова "збэсцяць, стопчуць і здраднікам аб'явяць" (Шестнадцатая сессия Верховного Совета Республики Беларусь XII созыва. Бюлле-

тень №93. С.97). 15 сакавіка 1995 года А.Лукашэнка выклаў у тэлеэфіры сваю ідэю рэферэндуму па мовах, саюзе з Расіяй, нацыянальна-дзяржаўных сімвалах і адначасова прапанаваў Вярхоўнаму Савету самараспусціцца. Ён пагражаў, што калі дэпутаты на працягу тыдня не разгледзяць беларуска-расійскі дагавор і не разыдуцца добраахвотна, то ён зробіць захады, каб навесці парадак: "Ніякай абсалютнай улады

мне б не хацелася, але я вымушаны прымаць адпаведныя меры" ("Звязда". 1995. 28 лістапада). Калі ж апазіцыя ў Вярхоўным Савеце запрацівілася падобнаму ціску і на знак пратэсту абвясціла 11 красавіка 1995 года галадоўку, Лукашэнка запатрабаваў "эвакуаваць" дэпутатаў з

Дома ўрада. Гэтак сканаў Вярхоўны Савет XII склікання — парламент, які "жыў грэшна і пакончыў смешна". Апазіцыя аказалася ім "запалам у іржавай гранаце", а сам Вярхоўны Савет уласнаручна падпісаў

сабе смяротны вырак. Такое магло здарыцца выключна ў барацьбе за неабмежаваную ўладу праз адсутнасць супрацьвагі аўтарытарызму ў выглядзе грамадзянскай супольнасці. У выніку ў краіне знішчаны каштоўны прынцып дэмакратыі — падзел уладаў, які не

дазваляе дамінаваць ніводнай яе галіне. Парушаны баланс непазбежна асуджае грамадства на валюнтарызм і аўтарытарызм як з боку аднаго чалавека, які знаходзіцца на версе піраміды ўлады, так і з боку тых, хто гэтым чалавекам прызначаецца на тую ці іншую пасаду. Вось пра гэты пераходны працэс у

найноўшай палітычнай гісторыі Беларусі і вёў я гаворку з дэпутатамі былога Вярхоўнага Савета XII склікання. Мае суразмоўцы, апроч старшыні прэзідыума ВС М.Грыба, якраз паходзяць з асяродку сяброў тагачаснага БНФ, на якіх паставілі таўро ворагаў народу, "экстрэмістаў, нацыяналістаў, фашыстаў, раскольнікаў, дэструктыўных сілаў" і г. д. Усе яны маглі шчыра адказваць на мае пытанні, і я старанна занатоўваў іх успаміны. Аднак з розных прычын нека-

межаваліся, як відаць з тэкстаў, занадта сціплымі выказваннямі. Сведчанні нябожчыка І.Герменчука, а таксама выступы А.Лукашэнкі і М.Цесаўца друкуюцца без выняткаў паводле стэнаграмы пасяджэнняў Вярхоўнага Савета XII склікання, якая захоўваецца ў Нацыянальным архіве Рэспублікі Беларусь. (Прамовы апошніх двух падаюцца ў перакладзе на беларускую.) Таму, зразумела, цяжка назваць прыведзеныя тэксты сапраўднымі мемуарамі. Але можна не сумнявацца, што яны падштурхнуць усіх незадаволеных дапоўніць іх больш дакладнымі і праўдзівымі звесткамі.

торыя адмовіліся ад гутаркі. Іншыя аб-

Яўген АНІШЧАНКА.

* Друкуецца ў скарачэнні.

ВАС ЦІКАВІЦЬ...

Пад чыімі сцягамі збяромся?

Хутка, як вядома, "Чарнобыльскі Шлях". А хто ў гэтым годзе выступае заяўнікамі акцыі?

Алена Сцепановіч, г.Мінск.

Як нам паведамілі ў аргкамітэце па правядзенні "Чарнобыльскага Шляху", свае подпісы пад заяўкай у Мінгарвыканкам на правядзенне акцыі паставяць восем чалавек Гэта лідэр ствараемага руху

Аляксандр Свабоду" Мілінкевіч, адзін з лідэраў ліквідаванай Беларускай партыі "Зялёныя" Алег Новікаў, намеснік старшыні Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі (Грамада) Ігар Рынкевіч, старшыня грамадскага

аб'яднання "Саюз Чарнобыль-Беларусь" (Кіеў, Украіна) Аляксандр Валчанін, старшыня камісіі па экалогіі і наступствах чарнобыльскай катастрофы Партыі БНФ Юрась праваабаронца Меляшкевіч. Уладзімір Лабковіч, адзін з лідэраў маладзёжнай арганізацыі Аб'яднанай грамадзянскай партыі "Маладыя дэмакраты" Міхаіл Пашкевіч і член Партыі камуністаў Беларускай Алег Шапавалаў.

Алена НОВІКАВА.

Прыкладна 250 тысяч грамадзян Беларусі могуць прэтэндаваць на атрыманне «карты паляка»

Пра гэта ў інтэрв'ю інфармацыйнаму агенцтву Украінскія навіны паведаміў намеснік дырэктара консульскага дэпартамента Міністэрства замежных спраў Польшчы Войцэх Ты-

Паводле яго слоў, Беларусь займае другое месца сярод краін Усходняй Еўропы па колькасці грамадзян польскага паходжання. Першае месца займае Літва (400 тысяч чалавек), трэцяе — Украіна (140 тысяч).

В.Тычыньскі зазначыў, што ўсяго Польшча плануе выдаць больш як 1 млн "картаў паляка", у тым ліку ад 100 да 200 тысяч у 2008 годзе. "У нас няма прагнозаў па краінах. Усё будзе залежаць ад зацікаўленасці ў атрыманні такой карты", — сказаў В.Тычыньскі.

Ён таксама зазначыў, што дакументы на атрыманне карты будзе разглядаць консул, а сама карта будзе вырабляцца ў Польшчы. Пры гэтым В.Тычыньскі падкрэсліў, што "карта паляка" не будзе замяняць польскую візу. Для ўезду ў краіну ўладальніку карты давядзецца атрымліваць візу, якая будзе выдавацца бясплатна. Разам з тым, сказаў прадстаўнік польскага МЗС, за атрыманне шэнгенскай візы ўладальнікам "карты паляка" давядзецца плаціць.

Скокі чорных гарылаў ..Праз некалькі месяцаў кіравання А.Лукашэнкі з'явіўся антыкарупцыйны даклад С.Антончыка — ён ужо абвінавачваў у карупцыі блізкае атачэнне Лукашэнкі, ягоных паплечнікаў і хаўруснікаў на выбарах. Лукашэнка знаходзіўся ў зале пасяджэнняў, сачыў, прыкрыўшы твар рукой, за рэакцыяй дэпутатаў. Пасля дакладу я на гасцявых месцах чакаў міністра, з якім трэба было перакінуцца словам. Побач сядзеў А.Фядута. Падышоў Лукашэнка і ў рэзкай форме запатрабаваў ад Фядуты: "Аніякіх дакладаў у прэсе быць не павінна". Фядута развёў рукамі, спраба-

ларусі выйшлі з белымі плямамі.. . Усе дэпутаты Вярхоўнага Савета XII скліканьня добра ведалі дэпутата А.Лукашэнку і ягоныя здольнасьці. Таму прэзідэнт А.Лукашэнка пачуваўся дыскамфортна ў зале пасяджэнняў. Мяркую, гэта і было адной з прычынаў абвяшчэння рэфэрэндуму 1995 года.

ваў нешта казаць. "Ніякай прэсы, адказ-

ваеш галавой". Назаўтра ўсе газеты ў Бе-

Пра галадоўку ў Вярхоўным Савеце я даведаўся ў інстытуце. У той час я атрымліваў другую адукацыю і здаваў экзаменацыйную сесію. У інстытут, дзе я навучаўся, прыехалі дэпутаты А.А.Янец і А. Э. Вярцінскі. Яны мне і паведамілі, што ў зале Вярхоўнага Савета дэпутаты ад апазіцыі абвясцілі галадоўку ў знак пратэсту супраць запланаванага рэферэндуму. Я прыязджаю ў Вярхоўны Савет і бачу, што дэпутаты ад апазіцыі сядзяць вакол трыбуны. Сумненняў быць не магло: там і маё месца. Заканчваецца пленарнае пасяджэнне, усе пачынаюць разыходзіцца. З намі застаюцца журналісты, прыязджаюць прадстаўнікі незалежных прафсаюзаў, прывозяць спальныя мяхі і мінеральную ваду. Лекар тлумачыць нам, што вады мы павінны піць не менш як тры літры на дзень. Інакш чакае абязводжванне арганізма. Увечары ахова на чале з М.М.Цесаўцом выгнала ўсіх журналістаў.

Каля 23-й гадзіны да нас прыходзяць вайскоўцы і гавораць, што зала замініраваная і мы мусім яе пакінуць. Разумеем, што гэта надумана, але тым не менш размова носіць нервовы характар. Я прапаную палкоўніку, які прывёў вайскоўцаў, агледзець нашыя рэчы, затым па чарзе усе сектары залы, а мы, каб не замінаць, пяройдзем у агледжаны сектар. Палкоўнік пагаджаецца. Вайскоўцы, відавочна, першых дзён службы, калі меркаваць па тым, як запраўленая іх вопратка, пачынаюць аглядаць залу, абмацваць выбарачна некаторыя крэслы. Самае галоўнае, што мы знайшлі ўзаемапаразуменне. Палкоўнік бачыць увесь абсурд таго, што адбываецца, і адчувае сябе праз адведзеную яму ролю відавочна ніякавата. Лёня Зданевіч за гэты час зрабіў сяброўскі шарж і падараваў яго палкоўніку. На развітанне мы паціснулі адзін аднаму рукі, вайскоўцы пакінулі залу. Да ўсеагульнага задавальнення мы здолелі пазбегнуць усялякіх эксцэсаў.

пружаным. Да абеду я быў на пленарных пасяджэннях, пасля абеду — іспыты ў інстытуце, на падрыхтоўку заставалася ноч. Я папросту не высыпаўся. Здымаю з сябе пінжак, вешаю на спінку крэсла, таму што пераапрануцца не было ў што. Сцялю спальны мех і мару толькі пра адно: выспацца. Праз некаторы час ізноў з'яўляецца Цесавец з брытагаловымі мацакамі ў скуранках, падобнымі да бандытаў з Прэзідыума, бяром пад локці адзін аднаго, сашчэпліваем рукі ў замок. Чуем ультыматум Цесаўца: неадкладна вызваліць залу. Лёня Зданевіч спрабуе звярнуцца да ягонага сумлення: "Міша, ты ж побач сядзіш, як ты потым будзеш глядзець нам у вочы?" Тым не менш даецца каманда буюць вырваць Барыса Гюнтэра, які сядзіць каля мяне. Да іх звяртаецца Алег Трусаў: "Падумайце, што вы робіце? Вас усіх будуць судзіць". Гюнтэра пакідаюць у спакоі. "Няхай начальства само разбіраецца", - з гэтымі словамі, лаючыся матам, брытагаловыя сыходзяць.

Гэты час выдаўся для мяне даволі нарасійскіх баевікоў. Мы садзімся ў сектары выдаліць нас з залы. Брытагаловыя спра-

Будынак Вярхоўнага Савета — тыповая пабудова сталінскага часу. Зала пасяджэнняў мела авальную форму. Уверсе галерэя. Там знаходзіліся два ці тры кінааператары, якія бесперапынна вялі здымкі з розных пунктаў. Здымкі не спыняліся нават тады, калі дэпутаты пераапраналіся.

У першыя хвіліны галадоўкі...

На ўсе заўвагі яны не рэагавалі. Пачуўся тэлефонны званок: у зале пасяджэнняў былі два тэлефоны, якія пазней адключылі. Я падняў слухаўку. Званіла польская журналістка. Яна папярэдзіла, што ў двор Вярхоўнага Савета з'язджаюцца вайсковыя машыны з вайскоўцамі ў незнаёмай форме. Час позні, мы вырашылі класціся спаць і прызначыць дзяжурных. Першымі неслі варту В.Голубеў і С.Антончык. Я лёг і адразу заснуў. Пабудзіў гучны крык: "Вайскоўцы!" Адразу запалілася святло. Пачуўся тупат сотняў ботаў. Ва ўсе адчыненыя дзверы пачалі ўбягаць узброеныя вайскоўцы. Яны запоўнілі як верхнюю, так і ніжнюю галерэю па ўсім перыметры

залы. Мы зноў занялі свае месцы. З левага боку ад мяне сядзеў У.Заблоцкі, а з правага боку — М.Маркевіч.

Увайшоў Цесавец: "Даю вам пяць хвілінаў, каб пакінуць залу", — і выйшаў. Праз паўхвіліны ўсе дзверы расчыніліся зноў. У залу ўбягалі людзі ў чорным — іх было тры групы. Адрозніваліся яны тым, што ў першай былі больш вузкія шчыліны для вачэй, у другой было відаць нават частку носа, трэцяя — таксама ў масках мела паўвайсковую форму. Усе тры групы з разгону скакалі ў сектар, дзе мы сядзелі. Нечакана падхапіліся Зянон Пазьняк і Ігар Гермянчук. Яны сарвалі маскі з нападнікаў, і тыя ўпалі на падлогу, закрываючы твары. Яны ўсведамлялі, што рабілі. Усё відовішча нагадвала танец чорных гарылаў. Яны працягвалі скакаць нават адзін на аднога, таму што нашых целаў ужо не было відаць. Першым адарвалі М.Маркевіча, потым Заблоцкага. Адна з "гарылаў" абхапіла маю галаву ззаду і пачала круціць. Ад болю я выгнуўся— і мяне заклініла паміж іх шэрагамі. Пабачыўшы, што нічога не атрымліваецца, мяне пачалі круціць у іншы бок. У той жа час чарговая гарыла" скочыла з разгону нагамі мне на грудзі. Я адчуў рэзкі боль у хрыбце і

(Працяг на 3-й стар.)

Василий ЛЕОНОВ:

«Старость это управляемый процесс...»

16 апреля экс-министру сельского хозяйства и продовольствия, политику и просто хорошему человеку Василию Леонову исполняется 70 лет.

 Василий Севостьянович, скажите честно: ощущаете свой возраст? И 70 лет, по-вашему, это много или мало?

- Если честно, то иногда ощущаю, что мне уже 70. Как правило, когда что-то не клеится, когда сгущаются не совсем благоприятные обстоятельства. Тогда невольно вспоминаешь о возрасте. А вообще-то, я вспоминаю себя в 50 и в 60 лет — ощущения примерно одинаковые. Просто в разных системах жил, поэтому вспоминаешь больше системы, а не себя. Система социализма, система белорусского ГУЛАГа... А сейчас абсолютная свобода. Я не должен ходить на работу, не обязан ни перед кем отчитываться. Это очень важно — ощущать себя полностью

 Вы любите отмечать дни рождения?

Я их отмечаю в связи с тем, что родные и близкие говорят: это надо делать. А сказать, что для меня это праздник... Я вообще не люблю длинных застолий, речей... Например, свадьба для меня самое настоящее испытание. Недавно внучка замуж выходила, так я с трудом выдержал столько часов речей, пожеланий. К концу мероприятия все уже начинают повторяться: чтобы были здоровы, счастливы, веселы, ну что еще? Меня это тяготит.

– А вы сами каких подарков и пожеланий ждете?

- Знаю точно, что "мерседес' мне в этот раз не подарят... Ну, может, хоть пообещают и попозже подарят... А для жизни у меня все есть. Я к подаркам отношусь без какого-то энтузиазма..

– А про "мерседес" — это

Какая шутка? Мне действительно нравится такая игрушка, как "мерседес", но пока мне ее не дарят..

- Сейчас вы на какой машине ездите?

— На "шкоде". 150 тысяч километров прошла, но бегает хорошо. Претензий у меня к ней нет. Однако нравится мне "мерседес"!

 Знаю, что Вы намерены отмечать юбилей в одном из столичных ресторанов. Планируется большое застолье?

- Больше полусотни гостей приглашено. А кто придет — будет видно.

Значит, дома праздновать не будете?

— Кто придет домой, тому не откажем. Но, вообще-то, я планирую, что основное торжество будет в ресторане.

 Если бы была возможность начать жизнь с белого листа, многое бы изменили?

- Трудно сказать... Могла быть другая профессия. Недавно, кстати, этот вопрос мне задал один солидный врач. Спросил: вы не раскаиваетесь, что в свое время оказались за решеткой? Я ответил: нет. Мне не в чем раскаиваться. Если хотите, это дает мне какой-то оптимизм и силы. Я не подличал, мне по большому счету не перед кем извиняться. Разве что перед женой — за то, что мало ей внимания уделял. Надо было больше...

À так считаю, что прожил достойно. Могу ходить по Комаровке, по могилевскому базару, общаться с людьми. Мне не стыдно

за то, что я на этой земле творил. А вы смогли бы сегодня подать руку следователю Молочкову, который вел ваше дело и из-за стараний которого вы в конце концов оказались за решеткой?

- Это сложный вопрос... C одной стороны, подать руку означает, что я против этого человека ничего не имею. А с другой стороны — это чуть ли не дружба. Так вот я ни против следователя Молочкова, ни против прокурорского работника Ивана Бранчеля ничего

не имею. Они пешки в этой игре. Молочкову можно подать руку. Он, как нынешний министр внутренних дел Наумов, тогда шел арестовывать "крупного бандюгу". Президент выступил и заявил, что я вместе с Василием Старовойтовым убил экс-председателя КГК по Могилевской области Евгения Миколуцкого. Понятно, что таких людей надо было быстрее изолировать. Следователи просто не знали всей подноготной этого дела, они просто исполняли волю начальства. Они же не читали те докладные, где было написано, что у меня якобы пять огромных домов, столько же фирм коммерческих. Следователи ездили по этим адресам, но не находили ни адресов, ни домов. А если адрес был верным, то о Леонове там никто не слышал... Бригада из МВД три дня на это потратила, но все без толку. Поэтому чего мне оби-

нял свою работу... Кстати, сегодня у меня есть вполне аргументированные и достаточно веские причины сказать, что в какой-то степени и Виктора Шеймана, который осуществлял эту операцию, тоже

жаться на Молочкова? Он выпол-

разыграли. И я знаю, где его подставили. Придет время, он

тоже будет разбираться в этом. Я уже не раз говорил, что придерживаюсь принципа "месть удел бессильных". Поэтому мстить никому не собираюсь. Но и не собираюсь дружить с судьей Верховного суда Чертовичем, который меня судил, и мстить ему не хочу.

Знаете, не так просто возлюбить врага своего, как написано в Библии. И не всем это дается. Хотя простить я, безусловно, могу.

Василий Севостьянович, для своих лет вы очень даже неплохо выглядите. Есть какие-то секреты поддержания мужской красоты?

 Есть. Но это тема для другого большого интервью. Я изучаю многие школы, направления, много занимаюсь. На мой взгляд, старение — это управляемый процесс. И все зависит от тебя самого. Ты можешь выбирать — стареть или не стареть. У меня задача стоит в 75 лет быть моложе, чем в 70. Так что авансом приглашаю вас уже и на свое 75-летие...

Марина КОКТЫШ.

РЭГІЁН

Актывіст адлічаны

3 Гомельскага дзяржаўнага тэхнічнага універсітэта імя Сухога 28 сакавіка адлічаны студэнт 3-га курса актывіст маладзёжнага дэмакратычнага руху Мікіта

Як паведаміў БелаПАН М.Багроў, з загадам рэктара аб адлічэнні ён быў азнаёмлены 1 красавіка. Падставай для адлічэння, у адпаведнасці з загадам, паслужыла акадэмічная непаспяховасць.

"Я не здаў адзін экзамен, і наконт гэтага за некалькі дзён да лам у розных вулічных акцыях.

адлічэння ў мяне была размова з дэканам і рэктарам. Рэктар дазволіў мне пераздаць экзамен да 5 красавіка, але ўжо 1 красавіка мяне азнаёмілі з загадам аб адлічэнні. Не магу зразумець прычын такой паспешнасці адміністрацыя дазволіла пераздачу, а потым раптам адлічылі без папярэджання", - пракаментаваў былы студэнт.

Сваё адлічэнне М.Багроў звязвае з актыўнай грамадскай дзейнасцю, у прыватнасці, з удзе-

"Студэнтаў універсітэта некалькі разоў папярэджвалі аб недапушчальнасці ўдзелу ў мітынгах, пікетах, шэсцях апазіцыі. Татальны кантроль быў напярэдадні Дня Волі 25 сакавіка. Я ўдзельнічаў у святкаванні Дня Волі ў Гомелі 23 сакавіка, калі нашу калону здымалі на відэакамеру невядомыя ў цывільным, удзельнікаў гэтай акцыі выклікалі ў міліцыю, магчыма, і са мной неўзабаве вось так "разабраліся", — сказаў актывіст.

Алена ГЕРМАНОВІЧ.

Амбасада ЗША ў Мінску зноў не выдае візы беларусам

Амбасада ЗША ў Мінску зноў прыпыніла разгляд заяў на атрыманне візы і выдачу віз беларускім грамадзянам. Аб гэтым паведамляецца на сайце амерыканскай дыпмісіі.

зноў прапанаваў паменшыць колькасць супрацоўнікаў нашай амбасады. Бо толькі на мінулым тыдні штат амерыканскіх супрацоўнікаў пасольства быў скарочаны ўдвая, мы лічым гэтае патрабаванне беларускага боку не-

"31 *сакавіка ўрад Беларусі абгрунтаваным*", — гаворыцца ў

У цяперашні час консульская служба пасольства можа забяспечыць толькі прыём грамадзян ЗША і толькі па папярэднім

Палякам і беларусам памежжа візы будуць не патрэбныя

Прэм'ер-міністр Польшчы Дональд Туск падпісаў праект дамовы аб малым памежным руху з Беларуссю, паведаміў інфармацыйны цэнтр польскага ўраду.

Такім чынам, ёсць спадзяванне, што дамова аб малым памежным руху паміж Польшчай і Беларуссю, якую чакаюць жыпамежных рэгіёнаў, бліжэйшым часам будзе падпісана і пачне дзейнічаць. Дзякуючы гэтай дамове жыхары памежнай зоны змогуць ездзіць у суседнія краіны без віз.

Зацверджаны дакумент перададзены зноў у МЗС Польшчы затым будзе перасланы беларускаму боку, паведаміў прэссакратар польскага МЗС Пётр

Пашкоўскі. Як паведаміў прэс-сакратар Пасольства Рэспублікі Беларусь у Польшчы Дзмітрый Выбарны, беларускі бок гатовы разгледзець польскі праект вельмі хутка: "Ставім гэтую праблему перад польскім бокам з красавіка 2007 года. Дэкларуем гатоўнасць да працягвання перамоў аб падпісанні гэтага пагаднення нават на наступны дзень пасля атрымання афіцыйнага праекта ад польскага боку".

Дарэчы, нядаўна такая дамова была падпісана паміж Польшчай і Украінай. Паводле яе, грамадзяне, што пражываюць у 50-кіламетровай памежнай зоне, змогуць замест віз атрымліваць спецыяльныя дазволы ў выглядзе пластыкавых картак, якія будуць выдавацца на 2 гады і каштаваць 20 еўра.

Што ў беларуска-польскай аналагічнай дамове — пакуль невядома. Мажліва, памежнай зонай вызначаць 30 кіламетраў, а не 50. Бо ў Еўракамісіі маюцца заўвагі да пагаднення аб малым памежным руху паміж Польшчай і Украінай. Справа ў тым, што, паводле заканадаўства ЕС, шырыня такой зоны - максімум 30

АПЫТАННЕ

Чаму мы такія пакорныя?

Толькі 6% беларусаў гатовы выйсці на вулічныя акцыі пратэсту супраць несумленных выбараў.

Такія вынікі сацыялагічнага апытання, праведзенага ў Беларусі экспертамі зарэгістраванага ў Літве незалежнага сацыялагічнага цэнтра НІСЭПД.

На пытанне, што б зрабіў выбаршчык, калі б даведаўся, парламенцкія выбары

сфальсіфікаваныя, большасць (38 працэнтаў) адказалі "Нічога", яшчэ 35 працэнтаў выказалі гатоўнасць пагаварыць пра гэта са сваімі знаёмымі, і толькі 6 працэнтаў заявілі, што гатовы выйсці на вулічную акцыю праОСТРЫЙ ВЗГЛЯД

«Один к одному»

"Демократия в Беларуси такая же, как и в Австрии, почти один к одному. Демократические ценности в Беларуси не менее высокого уровня, чем в любой другой европейской стране. Так чего же еще не хватает в демократическом портрете Беларуси? Что еще надо Европе

А.Г.ЛУКАШЕНКО.

Надеюсь, эти слова, сказанные недавно главным белорусским начальником, читатели еще не успели забыть. Помните, как 20 марта с.г. австрийские журналисты, а вместе с ними и вся Европа, в очередной раз получили урок "настоящей, европейской демократии"!

Действительно, наивно думать, что граждане европейских стран одинаково равны перед Богом и Законом. Как и полагать, что все граждане должны уважать и соблюдать Конституцию своей страны, одинаково подчиняться закону.

Хотя эти европейцы действительно соблюдают закон, уважают права и свободы граждан своей страны.

Разве осмелится австрийский президент просто так, походя, от "простоты" своей натуры публично обзывать и оскорблять своих австрийских граждан "вшивыми блохами" и "отморозками"? Как только австрийский президент публично заявит, что он своих подчиненных "находит на помойке, слегка чистит, ставит к кормушке, где они хрюкают, воруют, потом предают", наверняка он сразу вместе с ними лишится своей власти и будет отвечать перед австрийским законом. Потому что это австрийские граждане, они хозяева своей страны, налогоплательщики и работодатели своего президента. Он будет отвечать за издевательство над австрийскими гражданами, за то, что осмеливается назначать на государственные должности недостойных и непригодных людей и за публичное оскорбление граждан страны. Австрийский президент не будет держать в своем окружении недостойных людей, которые "на уровне его каблуков" и пригодны только "пиво на лыжне открывать". В его окружении нет холопов, для которых он "немножко выше Бога".

Австрийский президент просто не сможет себе такое позволить, у него и в мыслях такого не

Разве будет австрийский президент по своему капризу и хотению бесконечно переписывать под себя, под свои "президентские" фантазии Основной

закон страны, Конституцию, чтобы единолично командовать всеми австрийскими гражданами и бесконтрольно распоряжаться всеми богатствами австрийского государства? Да ему, австрийскому президенту, такого не позволит закон и граждане. Был в истории Австрии один "бесноватый" уроженец австрийской территории с такими грандиозными аппетитами, но судьба его сложилась весьма печально и поучительно. Больше австрийский народ не желает видеть таких "самородков" во

главе своей страны. Это "слабая и наивная" европейская и австрийская демократия придумала независимые институты власти. Там есть самостоятельный, избираемый австрийским народом парламент, и президент не может назначать туда "сидельцев" по своему хотению и капризу. Австрийскую "Центральную избирательную комиссию" никто не может открыто и публично обвинить в подтасовке и фальсификации результатов выборов, потому что эта австрийская "ЦИК" подчиняется закону и не будет рисовать цифры в протоколах по чьей-либо "указивке" Иначе ей придется сразу, всем составом, уйти в отставку. И тогда этой "ЦИК" займется австрийская прокуратура, им придется давать показания австрийским правоохранителям, а не раздавать интервью австрийским газе-

Австрийские полки и бригады "специального назначения" созданы для защиты австрийского государства и народа от внешней угрозы. Их не гоняют на карательные операции по разгону мирных митингов и демонстраций австрийского населения, они не пинают коваными ботинками австрийских мирных пенсионеров и женщин, не лупят дубинками молодых патриотов австрийской страны. Австрийские "спецназовцы" не посмеют избить кандидата в президенты, когда он приходит на публичное выступление перед австрийскими гражданами. Тем более, австрийские

"спецназовцы" просто не обучены бить в лицо беззащитных австрийских женщин среди белого

дня, на глазах ошарашенных австрийских прохожих на улицах австрийской столицы. Ну не смеет, не поднимается рука у австрийского военного на слабую, беззащитную женщину, особенно когда у этой женщины безвестно пропал муж. Пропал среди белого дня, в мирное время, в столице "европейского государства. Разве додумаются австрий

ские полицейские выставить заслон из мирных австрийских граждан на дороге, чтобы телами беззащитных женщин и детей задерживать нарушителя и преступника? Разве осмелится австрийский министр внутренних дел публично высказывать оскорбительные домыслы в адрес пострадавших австрийских граждан, чтобы выгородить своих некомпетентных и непригодных подчиненных, чтобы безнаказанно и безответственно прикрывать свой министерский мундир, безнадежно запачканный всяческими непристойными делами? Австрийский министр внутренних дел, как настоящий мужчина и законопослушный гражданин, публично извинится перед австрийскими гражданами за свою профессиональную непригодность и немедленно уйдет в отставку.

Есть самостоятельный, независимый австрийский суд, который судит и выносит приговоры по закону, а не по прихоти австрийского президента. Решению независимого австрийского суда подчиняются все австрийские власти и чиновники. За совершенное в Австрии преступление одинаково отвечают перед законом и большой австрийский начальник, и рядовой австрийский

Но это все в законопослушной и процветающей Европе. Нас в "цивилизованную Европу' не повели и вести не собирают ся. Да мы и сами туда не очень стремимся. Мы не хотим думать о себе, о своей жизни, о своем будущем

Не хотим мы "людзьмі звац-

Анатолий Иванович СТЕПАНЕНКО,

ЗНАЙ НАШИХ!

Белорусские хирурги пересадили пациенту печень

Об уникальной операции медики сообщили общественности через несколько дней, когда 31-летний паииент уже сделал первые самостоятельные шаги.

Первую в Беларуси пересадку печени провела бригада трансплантологов 9-й клиничес-. кой больницы Минска под руководством заместителя главного врача больницы Олега Руммо.

В это сложно поверить, но операция длилась 12 часов! Практически столько же шла непосредственно подготовка к пересадке. А в целом к подобному успеху белорусские медики шли два года. Обучающие курсы в России, стажировки в Германии. В прошлом году Олег Руммо более 30 раз принимал участие в пересадках печени в ведущей немецкой клинике Шарите.

Специалисты говорят, что пересадка печени — чрезвычайно сложная операция. Она делается лишь в исключительных случаях: при циррозе и раке, гепатите, когда прогноз для пациента малоутешителен. По степени сложности она превосходит пересадку почки, легких и даже сердца. Ведь печень ведает практически всеми жизненно важными процессами организ-

Первый пациент минских грансплантологов страдал циррозом печени. Болезнь находилась на последней стадии, протекала с тяжелыми осложнениями - кровотечениями из вен пищевода. Только с начала этого года 31-летний минчанин был дважды госпитализирован в 9-ю больницу с тяжелейшими кровотечениями. В любой момент могло случиться непоправимое. Сергей знал, что единственной возможностью продлить жизнь была трансплантация печени, и дал согласие на пересадку. Все случилось поздно ве-

чером, — рассказывает один из участников операции — хирург Алексей Щерба. Вообще в опе-

рации было занято около 20 вра-. чей и медицинских сестер. Практически все оперирующие хирурги в возрасте до 40 лет. Консультировал белорусскую бригаду старший научный сотрудник городского центра трансплантации печени Москвы при НИИ им.Склифосовского Владимир

— Нашему пациенту, можно сказать, повезло, — говорит Алексей Щерба. — Ожидаемый донорский орган подходил ему по всем показателям — это один из самых важных моментов в трансплантологии. В 16.30 начался донорский этап — забор органа. В 19.50 — непосредственно сама операция по пересадке. И только в 7.30 утра операция была закончена. Самое , трудное было удалить печень пациента. Воспаленная, она весила почти 6 кг, в то время, как у здорового человека — полтора килограмма. Именно поэтому операция и растянулась на 12 часов, хотя объективно такие операции длятся долго, и 12 часов — это не так и много. Времени мы не ощущали. Лишь к утру захотелось пить, а так ни о чем не думалось, только об опера-

Врачи не торопились сообщить публично о таком успехе. Говорят, хотели убедиться, что пересаженную печень организм пациента не отторгает. К сожалению, в 30-50 процентах случаев при пересадке печени может проходить ее отторжение.

 Пациент чувствует себя хорошо, — рассказывает Алексей Щерба. — Он уже ходит, кушает. Какое-то время ему придется, конечно же, провести в больнице, под наблюдением. Иногда при подобных операциях случается хроническое отторжение. Но будем надеяться, что наш случай в эту статистику не

Сегодня в Беларуси в трансплантации печени нуждаются 36 пациентов. Заместитель главного врача 9-й больницы Олег Руммо говорит, что его бригада готова провести новую пересадку уже завтра. Но от врачей в этом благом деле зависит, к сожале-

Мы хотим, чтобы в случае необходимости граждане нашей страны могли получить возмож-

ность продлить свою жизнь и за счет таких операций, — говорит Олег Руммо. — Но это не плановые операции. Препятствие состоит только в одном — донорском органе. Как только появляется донорская печень с точки зрения медицины хорошего качества, мы тут же будем готовы ее пересадить кому-то из наших пациентов. В следующем году на базе нашей больницы должен открыться суперсовременный Республиканский центр трансплантологии. Конечно, это улуч-

шит возможности для работы. Но в трансплантологии важны не столько идеальные условия, сколько подходящий донор.

К слову, трансплантация пенени - дорогостоящая операция. В Беларуси она стоит около 40 тысяч долларов

Ольга ГРИНЕВИЦКАЯ.

На снимке: идет операция -Олег Руммо (на фото слева) и Алексей Щерба 12 часов провели за операционным столом.

Разгон

(Працяг. Пачатак на 1-й стар.)

Ачомаўся я, калі мяне выцягнулі наверх. Вайскоўцы збіралі раскіданыя па зале рэчы. Мяне паставілі на ногі, заламаўшы рукі за спіну, і перадавалі з рук у рукі, з каманды ў каманду. У руках за спінай я трымаў дыпламат. Мяне падвялі да дзьвюхстворкавых дзвярэй. Адну палову ўжо закрылі, і каб прайсці ўтрох, ім давялося мяне прыўзняць. Рэзкі крык — і мяне зноў сагнулі. У фае я паспеў убачыць некалькі шэрагаў вайскоўцаў. На падлозе чамусьці ляжалі кулямёты. З левага боку стаялі таксама амаль шэрагам людзі ў цывільным, з добра начышчаным абуткам. Магчыма, хтосьці з іх, баючыся, што я іх пазнаю, і крыкнуў, каб мяне нахілілі. Мне трымалі рукі заломленымі за спіну. З аднаго боку быў чалавек невысокага росту, а з другога — бамбіза. Гэта стварала дадатковы боль. Мяне прыўзнялі ў паветры і з усяго маху ўдарылі спінай аб сцяну так, што заняло дых, а потым бегма панеслі па лесвіцы, усё ў тым жа сагнутым стане. Гэта паўтаралася некалькі разоў. "Гарылы" выпраўлялі сваю памылку і дэманстравалі майстэрства людзям у цывільным. Не бачыць яны гэтага не маглі.

Гэтак мяне выцягнулі на вуліцу, і першымі я ўбачыў міліцыянераў з аховы. "Што ж вы глядзіце, сёння збіваюць нас, заўтра тое самае зробяць з вамі!"— папікнуў іх я. "А што мы можам зрабіць?"— вінавата адказалі міліцыянеры. З разгону мяне кінулі ў міліцэйскі ўазік. У машыне едзем з Л.Дзейкам і А.Малашкам. "Куды везці?" — пытае кіроўца-міліцыянер. Я кажу: куды сказалі, туды і вязі. Я лічыў, што нас ужо не адпусцяць — мы ж самыя галоўныя сведкі гэтага злачынства. Нехта запатрабаваў, каб нас везлі да Вярхоўнага Савета на вул. Карла Маркса, 38. З будынка выйшаў палкоўнік: "Людзі, мне загадалі вас нікога не пускаць"

Мы вырашылі ісці ў гатэль "Кастрычніцкі", у якім тады жылі дэпутаты. Там сталі збірацца ўсе пацярпелыя. Апошнім прыйшоў Саша Шут. Ён працаваў галоўным лекарам у Плешчаніцах, найдабрэйшай душы чалавек. Ён сказаў, што іх прывезлі да помніка Я.Купалу і жорстка збілі. Усё цела ў яго было ў гематомах. Як пазней высветлілася, нас усіх меліся вывезці менавіта туды, і ўсіх мусілі збіць яшчэ, гвалтам уліўшы кожнаму гарэлкі і патлумачыўшы журналістам, што гэта п'яная бойка. Спахапіліся ў апошні момант — зразумелі, што побач амаль усю ноч заставаліся журналісты, яны збольшага бачылі, што адбывалася насамрэч. Каманда "адбой" паступіла занадта позна, таму першую машыну завезлі менавіта туды. Уначы нам аказалі і пер-

шую медыцынскую дапамогу. Зранку мы вырашылі, што частка дэпутатаў ідзе да Грыба М. І., а астатнія — у Мінскі гарсавет, дзе збяром прэс-канферэнцыю. Я быў у другой групе. На перамовах Грыб М.І. заняў нармальную пазіцыю, назваў усё гэта дзяржаўным пераваротам. Калі мы падышлі да Мінскага гарсавета, вакол стаяла вайсковае ачапленне. У гарсавет не прапускалі, тым не менш каля яго пачыналі збірацца людзі. Мы разумелі, што іх трэба адводзіць далей ад небяспекі. Многія былі са сцягамі, вайскоўцы спрабавалі іх выдзіраць, хаця гэта была яшчэ дзяржаўная сімволіка. Я бяру сцяг у М.Статкевіча і адводжу людзей у сквер на Касткінакамерамі дэманстратыўна здымаюць з розных пунктаў, спрабуючы псіхалагічна ціснуць на людзей. У скверы пачынаецца мітынг, кінакамэраў робіцца яшчэ больш. Адзін "апэратар" наступае мне на ногі. Я не вытрымліваю, зрываюся і бяру яго за грудкі. Сказалася нервовае напружанне апошняга дня. "Кіношнік" відавочна перапалоханы, ён пачынае нешта мармытаць у сваё апраўданне. Я кажу яму: не замінайце людзям, вось разыдуцца ўсе, тады вы свой кадэбэшны мітынг і праводзьце.

Працягнуць галадоўку далей магчымасці не было, паколькі нам прапанавалі кожнаму знаходзіцца асобна ў сваім кабінеце. Прэзідэнт нас па-ранейшаму баяўся, а паасобку нас маглі проста вывезці і зрабіць усё, што заўгодна. Ніхто з нас страху не адчуваў. Была проста горыч ад свайго бяссілля, ад нахабства і бандыцкіх дзеянняў улады.

На другі дзень сесія пачалася па абедзе Парадныя дзверы ў залу пасяджэнняў ВС былі зачыненыя, дэпутатаў апазыцыі (і не толькі) спрабавалі не прапусціць. Мы прайшлі праз саўмінаўскі ўваход, але і тут нам заступілі дарогу. З намі аказаўся і генеральны пракурор В. Шаладонаў — яго таксама не прапускалі. Людзей было шмат, усе абураліся. Не вытрымаўшы націску, ахова расступілася. Так мы трапілі ў залу пасяджэнняў. Сімпатыі дэпутатаў былі відавочна на нашым баку. Устаў Ігар Пырх і звярнуўся да нас: "Людзі, учора я не быў з вамі, калі вы мне даруеце, я далучаюся да вас". Напалоханы тым, што адбывалася, быў не толькі Лукашэнка, але і непасрэдныя выканаўцы загадаў. З залы рэціраваўся палкоўнік М.Цесавец, але, на жаль, скарыстацца з гэтага мы не здолелі.

З.Пазьняк прапанаваў нам пакінуць залу пасяджэнняў, бо ў гэтай зале збілі дэпутатаў, тут пралілася кроў, прысутнічаць тут, а тым больш праводзіць паседжанне амаральна. Мы сышлі. З гэтага скарыстаўся А.Лукашэнка. За далейшым ходам пасяджэння мы сачылі з прэс-цэнтра. Уразіў М.Дземянцей, былы старшыня Вярхоўнага Савета — выплеснуў усю сваю злосць: "Правільна зрабілі, мала далі!" Далей не менш цынічна выступаў А.Лукашэнка. Нас ён абвінавачваў у тым, што ўсе мы былі п'яныя, з жанчынамі, і самі сябе збілі. А ён, маўляў, як узорны прэзідэнт, клапаціўся толькі пра тое, каб не выбухнула бомба. І паабяцаў паказаць па тэлебачанні відэазапіс начных падзеяў. Але не паказаў і ніколі не пакажа, бо людзі скалануцца ад таго, што адбылося, дый ад таго, які чалавек імі кіруе. Гэта бачылі і разумелі многія прысутныя ў зале. І каб заліць іх сумленне, згодна з распараджэннем Лукашэнкі для іх зладзілі банкет. У гатэль "Кастрычніцкі" яны вярталіся позна ўвечары, абдымаючы і падтрымліваючы адзін аднога. Ці захаваюць яны ў памяці свой учынак, не ведаю, але іх твары захавала фатаграфія, зробленая ў той дзень з першым беларускім прэзідэнтам.

Прамінула амаль дванаццаць гадоў з часу тых падзеяў, але яны не забываюцца. З вышыні сённяшняга дня можна паспрабаваць спакойна іх прааналізаваць. Што страшнага адбылося ў тую ноч? Улада растаптала чалавечыя законы, праліла кроў. З гэтага моманту для А.Лукашэнкі сэнсам жыцця зрабілася толькі ўтрыманне ўлады любым коштам. Калі некаторыя аналітыкі называюць А.Лукашэнку моцным палітыкам, я не магу з гэтым па-

гадзіцца. Моцны чалавек і моцны палітык кіруецца маральнымі нормамі і законамі. Сіла не ў тым, каб збіваць чужымі рукамі тысячы сваіх суграмадзянаў, нязгодных з табой, тых, хто выходзіць на акцыі пратэсту. Моцны чалавек на пасадзе прэзідэнта думае пра тое, як змяніць жыццё людзей да лепшага і, зрабіўшы гэта, у пару сысці. У слабога іншыя ўяўленьні: яго паўсюль пераследуюць ворагі. Ён усіх баіцца, нікому не давярае, яму сняцца закалоты, ён баіцца свайго народа і прачынаецца ў халодным поце толькі ад думкі што можа страціць уладу. Ён ніколі добраахвотна не адмовіцца ад улады, дзеля яе ўтрымання ён здольны на ўсё.

У збіцці дэпутатаў удзельнічалі спецпадраздзяленні КДБ, МУС і войска. Чаму задзейнічалі гэтак багата сілаў і розных падраздзяленняў? Таму што ніводнаму з іх Лукашэнка не давяраў. Ці павінны гэтыя людзі адказваць за ўчыненае? Як чалавек я ім дарую, але як дэпутат — не. Тыя, хто аддаваў злачынныя загады, павінны несьці адказнасць, каб у будучыні ў чыімсьці хваравітым мозгу не магла ўзнікнуць нават падобная думка.

Лявон БАРШЧЭЎСКІ

Крывавая НОЧ

...Уласна перадгісторыя галадоўкі, абвешчанай 11 красавіка, пачалася ў канцы 1994 года з памятнага выступу на сесіі Вярхоўнага Савета дэпутата апазіцыі БНФ Сяргея Антончыка. Ён простымі словамі таленавіта паказаў, што пасля першых беларускіх прэзідэнцкіх выбараў улада не памянялася: да яе падважнікаў атрымала доступ групоўка ранейшых "непатапляльных". Тых самых, што прывыклі свае асабістыя інтарэсы выдаваць за інтарэсы народу і дзяржавы, а на жыццё канкрэтнага чалавека глядзець як на вялікую ласку, падораную яму ўладай. Сяргей Антончык разварушыў гэты вулей. Ён наіўна верыў, што людзі яго зразумеюць і стануць на ягоны бок.

Факты карупцыі заўсёды выкарыстоўваліся палітычнай барацьбе. Узгадайма пра дзейнасць у Вярхоўным Савеце ХІІ склікання г. зв. *"антыкарупцыйнай камісіі"*, якую ўзначаліў Аляксандр Лукашэнка. Дарэчы, частку здабытага матэрыялу розныя людзі, у тым ліку прафесійныя следчыя, Лукашэнку не давалі, бо не верылі яму. У БНФ ведалі, што Антончык атрымліваў каштоўную інфармацыю. Натуральна, ён перадаваў яе ў камісію, але папярэдне рабіў сабе копіі. Большасць фактаў тычыліся асоб, якія потым апынуліся ва ўрадзе Лукашэнкі, і гэтую інфармацыю Лукашэнка ў сваім дакладзе не агучыў. Антончык жа абвясціў тое, што не збіраўся ўголас казаць Лукашэнка. Дадаліся і новыя факты карупцыі ўжо ў атачэнні прэзідэнта.

Антончык заявіў, што мае цвёрды намер выступіць з такім дакладам, і азнаёміў Пазьняка з яго тэзісамі. Наколькі я ведаю, Пазьняк не раіў яму выступаць з палітычных меррычніцкай плошчы. Дзясяткі спэцслужбоўцаў з каванняў: маўляў, два разы ў адну і тую ж ваду не заходзяць, на гэтым можна аднойчы набыць папулярнасць, а другі раз псіхалагічны эфект будзе адваротны. Можа, Пазьняк баяўся нейкай канкурэнцыі за лідэрства ў Фронце. Ён у нечым меў рацыю: калі падобнае адбываецца другі раз, людзі перастаюць верыць. Яны думаюць: ага, вы хочаце на Лукашэнку накапаць і гэтак яго зваліць. А ў Лукашэнкі быў высокі рэйтынг. Антончыку раілі гэты даклад распаўсюдзіць, проста надрукаваць у газетах, але не выступаць з ім. Аднак ён рашуча заявіў, што выступіць. Ніхто яму не мог гэтага забараніць. Відаць, Пазьняк меў сумневы і наконт некаторых фактаў, сабраных Антончыкам. Быў шэраг эпізодаў, як след не падмацаваных дакументамі, а тое і проста падкінутых ці сфабрыкаваных. А таму, калі праз іх з Антончыкам пачнуць судзіцца, нічога даказаць будзе немагчыма.

У дакладзе Антончык пераважна пры водзіў кампрамат на атачэнне Лукашэнкі, у тым ліку і на прэм'ера Чыгіра. Але людзі ўспрынялі яго так, нібы Лукашэнка — чысты, а ўсе іншыя: урад, парламент — прадажныя. Атрымлівалася, што даклад біў, так бы мовіць, па сваіх. Тым больш што тэрмін дзейнасці Вярхоўнага Савета ХІІ склікання канчаўся, а рэйтынг у яго быў нізкі.

Улада ж адразу паказала: нічога зразумець людзям яна не дасць. Гэтак у снежні 1994 года з'явіліся "белыя плямы" ў газетах, а ў сакавіку 1995 года гвалтоўна адхілілі ад займаемай пасады галоўнага рэдактара "Народнай газеты" Іосіфа Сярэдзіча...

Сённяшні прэзідэнт быў і ёсць майстрам неабмежаванага папулізму. Лукашэнка ўпарта паўтарае, што, маўляў, стаўшы прэзідэнтам, ён апынуўся перад пустою казной — там даўно мышы з'елі ўсе грашовыя паперкі. Народ верыў, што Кебіч давёў яго да галечы, а Лукашэнка цяпер не можа даць рады. У прынцыпе, у яго ў красавіку 1995 года крэдыт даверу быў вышэйшы, чым у Вярхоўнага Са-

вета. Таму ён і дзейнічаў без аглядкі. Самай, аднак, буйной косткай у горле апекуноў і дарадцаў улады была беларуская дзяржаўнасць — як у гістарычным плане, гэтак і ў сучаснасці. Беларуская мова, нацыянальныя сімвалы (бел-чырвона-белы сцяг і "Пагоня") вельмі хутка маглі стацца пазнавальнымі знакамі гэтай дзяржаўнасці не толькі ў досыць вузкім інтэлігенцкім коле, а і ў шырокіх масах. Гэта ніяк не ўваходзіла ў планы імперцаў у суседняй дзяржаве і тых, хто шукаў іхняй апекі ў Беларусі. Ударыць па мове і нацыянальных сімвалах было найпрасцей, бо вынішчаліся і душыліся яны стагоддзямі, а новае адраджэнне было пяцігадовым дзіцем. Вось тут і трэба шукаць карані падзей ночы з 11 на 12 красавіка 1995 года. У канцы сакавіка таго года прэзідэнт Лукашэнка ўпершыню абвясціў свой намер правесці рэферэндум, каб фактычна скасаваць дзяржаўнасць беларускай мовы, вярнуць сімволіку савецкага ўзору, узмацніць эканамічную інтэграцыю з Расіяй і надаць прэзідэнту права аднаасобна распускаць Вярхоўны Савет. Неўзабаве ў прэсе з'явілася заява досыць вялікай групы дэпутатаў, у якой яны прасілі прэзідэнта зыніцыяваць рэферэндум, каб надаць расійскай мове статус дзяржаўнай змяніць дзяржаўную сімволіку.

Я асабіста размаўляў са шмат якімі падпісантамі той заявы, і высветлілася цікавая рэч. Прыкладна палова з іх казала, што яны за беларускую мову як адзіную дзяржаўную, але супраць сімволікі, якая ім здавалася то "літоўскай", то "фашысцкай". Другая ж палова, наадварот, сцвярджала, што не мае нічога супраць несавецкай сімволікі, але баіцца навязвання беларускай мовы як адзінай дзяржаўнай. У вышэйзгаданай заяве, аднак, усё звалілі ў адну кучу: адных проста "прыплюсавалі" да другіх. У суме подпісаў аказвалася больш за сотню.

Заява з'явілася прыкладна за тыдзень да красавіка 1995 года. Акурат тады Лукашэнка распаўсюдзіў у Вярхоўным Савеце праект новых сімвалаў разам са зваротам аб правядзенні рэферэндуму па двух пытаннях. У тым варыянце, выведзеным на прынтэры ў колеры, сцяг быў БССРаўскі, толькі без сярпа і молата. На гербе — толькі калоссе, зямны шар і надпіс "Рэспубліка Беларусь". Выглядала гэта досыць прымітыўна і ўбога, так што многія дэпутаты крывілі нос: маўляў, як гэта непрыгожа.

Праект новых сімвалаў рыхтаваўся ў сакрэце, і наконт іх аўтарства існуюць розныя версіі. Мне казалі абсалютна канфідэнцыйна, што нібыта да гэтага спрычыніўся скульптар Папсуеў, які на словах падаў ідэю Сініцыну, кіраўніку Адміністрацыі прэзідэнта. Малодшы Савіцкі, сын слыннага мастака, запэўніваў мяне асабіста, што, насуперак агульнай думцы, ён з бацькам не мае да гэтага дачынення.

Лукашэнка сведчыў пэўным маскоўскім колам, што ён свой, "рускі". А адтуль нехта гуляў з ім у палітычныя гульні, дзе Беларусь была меннай манетай. Яму казалі, што Ельцын хворы, стары, што ёсць шанец стаць прэзідэнтам па аб'яднанні краін.

За два дні да прызначанага на 11 красавіка абмеркавання прапановы прэзідэнта ў Вярхоўным Савеце дэпутатам раздалі спіс з чатырох пытанняў на рэферэндум. Самае меншае па двух з іх правядзенне плебісцыту было антыканстытуцыйным: згодна з Канстытуцыяй, рэферэндумы па канстытуцыйных пытаннях не могуць праводзіцца ў апошнія шэсць месяцаў паўнамоцтваў дзейнага Вярхоўнага Савета. Пытанні змены статусу дзяржаўнай мовы і вызначэння, хто мае права распускаць парламент, адназначна патрабавалі зменаў у Канстытуцыі. Выбары ж у новы Вярхоўны Савет былі прызначаныя на 14 мая таго ж года — г. зн. менш як праз два месяцы пасля першых вусных выказванняў прэзідэнта пра неабходнасць рэферэндуму. Вынясенне першага з названых вышэй пытанняў на рэферэндум, апроч таго, выразна супярэчыла артыкулу 3 дзейнага тады Закона аб усенародным галасаванні (рэферэндуме) у Рэспубліцы Беларусь. Аднак ужо тады было зразумела, што парушэнне Канстытуцыі не магло спыніць тых, хто праектаваў рэферэндум.

Вось тады апазіцыйныя дэпутаты ад БНФ Грамады і аб'явілі галадоўку. Я якраз хварэў абсалютна нічога не ведаў пра іх планы. У самы дзень 11 красавіка я выправіўся ў Вярхоўны Савет. Я ўвайшоў у залу пасяджэнняў якраз тады, калі сябры ад апазіцыі БНФ на чале з Пазьняком пачыналі акцыю. Адразу ад уваходу, не сядаючы на сваё месца, я пайшоў да трыбуны і далучыўся да іх. Усяго разам у галадоўцы ўдзельнічалі 19 дэпутатаў. Некаторых сяброў апазіцыі (як дэпутат Пырх) у той момант у зале не было, а жанчынам, як я разумею, далучацца да галадавання забараніў сам Пазьняк. Некаторыя дэпутаты яшчэ раней адышлі ад апазіцыі БНФ (да прыкладу, дэпутат Новік). Карацей кажучы, тыя сябры апазіцыі БНФ, што былі на пасяджэнні — за выключэннем жанчын — усе занялі месцы вакол парламенцкай трыбуны, прыкладна пароўну з абодвух бакоў. Я сядзеў каля прэзідыума злева, калі быць тварам да залы.

Пачатак жа галадоўкі 11 красавіка прыйшоўся неспадзеўкі не толькі асабіста для мяне, але і для парламенцкай большасці: шмат хто з дэпутатаў схамянуўся, узгадаў, што каму, як не ім, трэба бараніць нядаўна (і не без праблем) прынятую Канстытуцыю. Выступ кіраўніка камісіі Вярхоўнага Савета па заканадаўстве Дзмітрыя Булахава (падчас прэзідэнцкіх выбараў ён актыўна працаваў у камандзе будучага прэзідэнта) расставіў неабходныя акцэнты. У выніку ніводнае з пытанняў, вынесеных прэзідэнтам, — апроч невыразна сфармуляванага пункта пра эканамічную інтэграцыю з Расіяй — з першага разу парламент не зацвердзіў! Аднак Аляксандр Лукашэнка пачаў усяляк ціснуць на дэпутатаў большасці. Трэба зазначыць, яны знаходзіліся ў падважаным стане: ніхто не меў пэўнасці ў сваёй будучыні пасля прызначаных на 14 мая выбараў. Таму пагроза паўторнага вынясення на разгляд ініцыятывы аб рэферэндуме заставалася абсалютна рэальнай, і мы калектыўна вырашылі галадоўкі не спыняць.

Па заканчэнні сесіі а 18-й гадзіне мы засталіся ў зале пасяджэнняў. Побач з намі напачатку былі некалькі журналістаў з розных выданняў. Потым яны па чарзе загадкавым чынам пачалі знікаць. Пасля 21-й гадзіны каля тэлефона ў "бакоўцы" залы пасяджэнняў заставалася толькі карэспандэнтка Радыё Свабода Алена Радкевіч. Але каля 23-й гадзіны да яе падышлі некалькі невядомых у цывільным і вывелі з залы. Ужо ў той момант мы зразумелі, што хутчэй за ўсё застацца ў зале нават да наступнай раніцы нам ужо не дадуць. Перш чым адключылі тэлефон у "бакоўцы", мы яшчэ здолелі перадаць журналістам адпаведную інфармацыю і папрасіць іх не адыходзіць ад Дома ўрада. На жаль, як выявілася пазней, недзе пасля поўначы 12 красавіка яны ўсе разышліся па дамах. Шлях да ўжывання грубай сілы быў фактычна адкрыты. У залу ўвайшла група асоб у чорных скураных куртках на чале з тагачасным кіраўніком службы аховы прэзідэнта, дэпутатам Міхаілам Цесаўцом. Апошні абвясціў, што паступіў сігнал, нібыта ў будынку закладзеная бомба, і таму ўсіх адтуль эвакуіруюць. Цікава, што хвілін за 20 да гэтага мы ў зале якраз абмяркоўвалі сцэнар нашага выдалення з залы і гаварылі, што тут будуць шукаць "бомбу". Таму словы Цесаўца не заспелі нас знянацку: мы прапанавалі яму прывесці сапёраў і пры нас агледзець усё, што яны толькі захочуць. Цесавец, ведаючы, што ніякай бомбы няма, аддаў загад сваім падначаленым выводзіць нас з залы, але мы ўсе дружна выцягнулі з кішэняў свае дэпутацкія пасведчанні, выразна папярэдзілі людзей у скуранках, што за парушэнне недатыкальнасці дэпутатаў кожны з іх персанальна будзе несці адказнасць — аж да крымінальнай. І — о дзіва! — падначаленыя адмовіліся выконваць загад свайго шэфа. Цікавая дэталь: калі праз некалькі хвілін хтосьці з калегаў (здаецца, дэпутат Сяргей Навумчык) выйшаў у фае залы, ён праз вокны ўбачыў, што ў

пад'езда стаяла іншамарка са сцяжком (яшчэ бел-чырвона-белым!). Значыць, тут былі розныя людзі, у тым ліку высокія кіраўнікі, якія не баяліся аніякіх бомбаў! Зрэшты, сапёры з'явіліся і, натуральна, нічога не знайшлі, пра што і склалі адпаведны акт. Наступныя паўгадзіны прайшлі адносна спакойна, і мы дамовіліся, што можам прылегчы адпачыць тут жа каля цэнтральнай трыбуны залы пасяджэнняў (балазе падлога была засцеленая лямцавым паласам); пры гэтым адзін чалавек (па чарзе) будзе дзяжурыць і ў выпадку чаго ўсіх пабудзіць. Я адчуў, што мяне зноў ліхаманіць і, накрыўшыся зімовай курткай, лёг падрамаць злева ад галоўнай трыбуны. Каля трэцяй гадзіны мяне разам з іншымі пабудзіў рэзкі крык дэпутата Валянціна Голубева: "Ваенныя з аўтаматамі і ў масках!" Мы хутка паўскоквалі і расселіся ў ложы, дзе звычайна сядзеў Прэзідыум Вярхоўнага Савета. Валянцін сказаў, што ў фае, пастроіўшыся ў некалькі шэрагаў, стаяць вайскоўцы ў форме, узбраенні, у масках з адгазнікамі: агулам "чалавек пяцьсот альбо шэсцьсот". На балконах залы пасяджэнняў зноў з'явіліся як мінімум двое з відэакамерамі. Тут ужо ні ў кога не засталося сумневу, што нас будуць выдаляць з залы. Таму мы адразу дамовіліся, што будзем супраціўляцца, ухапіўшыся адзін за аднога, а калі яны здолеюць разарваць наш ланцуг, трэба зрываць з іх маскі і чапляцца — колькі будзе сілы — за сталы і крэслы. Толькі мы паспелі гэта абгаварыць, як у зале запалілася святло, і з усіх пяці дзвярэй да нас кінуліся "малпападобныя" – людзі ў спартовага тыпу гарнітурах, адгазніках - чорныя з ног да галавы. Яны з дзікім віскатаннем падбеглі да мяне, спрабавалі схапіць за галаву, за ногі, за рукі. З усіх бакоў чуліся крыкі... Унурыўшы галаву ў каўнер зімовай курткі, я моцна аберуч ухапіўся за руку Пётры Садоўскага. Моцна мацюкаючыся і лямантуючы, нападнікі імкнуліся адарваць мяне ад яго, але я даволі доўга не даваў ім гэтага зрабіць. Бакавым зрокам яшчэ ўбачыў, як дэпутат Ігар Гермянчук усё ж сарваў маску з аднаго "малпападобнага", і той... імгненна адбег убок і кінуўся на падлогу! Тым часам нападнікі пачалі круціць Садоўскаму (дарэчы, ён меў недатыкальнасць яшчэ і як Надзвычайны і Паўнамоцны пасол Рэспублікі Беларусь) другую руку, раней зламаную, і я мусіў яго адпусціць. Людзі ў чорным імгненна закруцілі мне рукі за спіну, прычым так, што маё падбароддзе апынулася ніжэй каленяў. Мяне пацягнулі паўкруглым праходам уздоўж задняга шэрагу дэпутацкіх крэслаў. Каля іх ланцугом стаялі вайскоўцы ў камуфляжы і поўнай амуніцыі, і кожны імкнуўся ботам пацэліць мне ў твар. Шмат каму гэта ўдавалася, з разбітага твару цякла кроў, і, шчыра скажу, у тую хвілю я ўжо развітаўся з жыццём. "Значыць, — праскочыла думка, — усе тармазы адключаныя, а калі гэтак можна збіваць дэпутата, дык потым нас мусяць забіць, каб ніхто нікому нічога не распавёў... Прапусціўшы гэтак праз шыхт вайскоўцаў, мяне павалаклі долу па сходах, што вялі да выхаду ў задні двор Дома ўрада. Там стаялі ўазіківаранкі" з адчыненымі заднімі дзвярыма. Мяне падцягнулі да адных дзвярэй і, нібы бервяно, укінулі ўнутр машыны. Тут жа, на падлозе, ляжалі штабелем Ігар Гермянчук, Аляксандр Шут, Пётра Садоўскі, Алег Трусаў. Дзверы за мной, апошнім, зачыніліся, і машына памчала з месца. Каб крыху ачомацца, спатрэбілася хвіліна, але першым апрытомнеў Алег Трусаў. Сяк-так падняўшыся, ён агледзеўся, што ў машыне, апроч збітых дэпутатаў, толькі кіроўца, і справа ад яго — нейкі чалавек у форме (што за

форма — у цемры разгледзець было немагчы-

ма). І тут Алег пачаў крычаць, а мы адразу да

яго далучыліся хорам: "Калі не хочаце сесці,

вязіце адразу ж у пракуратуру! У Генераль-

ную!" І, давёзшы нас да скрыжавання праспек-

та Скарыны і вуліцы Янкі Купалы, кіроўца па-

вярнуў-такі налева, потым яшчэ раз налева — і

мы апынуліся каля будынка Пракуратуры Бела-

русі. Выскачыўшы з машыны і пакінуўшы там

(каб "трымаў машыну"!) Ігара Герменчука, мы

кінуліся ў будынак і ў настойлівай форме запа-

трабавалі ад дзяжурнага па будынку выклікаць

тагачаснага генеральнага пракурора Васіля

Шаладонава. Яго знайсці з невядомых нам

прычын не ўдалося. Але ўжо праз 7—10 хвілін

з'явіўся дзяжурны пракурор, які прыняў ад нас

афіцыйную заяву як ад пацярпелых у выніку

жорсткага збіцця людзьмі ў вайсковай форме і

выклікаў "хуткую дапамогу". Пасля таго, як мя-

не крыху перавязалі, я выйшаў на ганак будын-

ка і паклікаў з машыны Ігара Герменчука, яко-

му таксама патрабавалася медыцынская дапа-

мога. Тут мы зрабілі глупства (зрэшты, ап-

раўдальнае ў стрэсавай сітуацыі): я папрасіў

Алеся Шута заняць месца Герменчука ў машы-

не. Потым высветліцца, што Алеся вывезуць у

парк Янкі Купалы і, нанёсшы яму некалькі ўда-

раў, выкінуць там на зямлю (так, дарэчы,

зрабілі з міжвольнымі "пасажырамі" іншых трох

аўтамашын — толькі вывозілі іх у больш адда-

леныя месцы горада). У той жа момант мы, хто

знаходзіўся ў будынку, атрымалі рэкаменда-

цыю ад супрацоўнікаў "хуткай дапамогі": ад-

праўляцца ў клініку г. зв. лечкамісіі, каб атры-

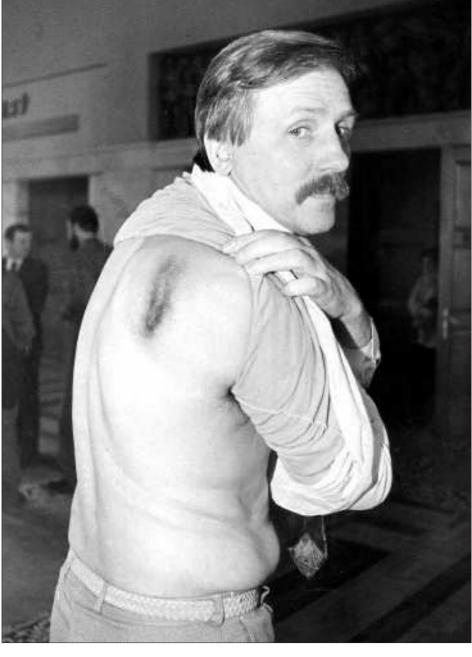
маць больш кваліфікаваную дапамогу і

некалькіх памяшканнях і ў правым, і ў левым крыле будынка гарэла святло, а каля правага

зафіксаваць атрыманыя пабоі. Цягам наступнай гадзіны мы так і зрабілі, прычым дактары лечкамісіі казалі нам, што фіксуюць нашыя пабоі, выразна ўсведамляючы сабе магчымыя згубныя для іх наступствы гэтага ўчынку. Як высветлілася пазней, наша "пяцёрка' дэпутатаў, дамогшыся неадкладнага звароту ў пракуратуру, крыху папсавала першапачатковыя планы арганізатараў садысцкай акцыі Знаёмыя супрацоўнікі тагачаснай аховы Дома ўрада пазней распавядалі некаторым калегам-дэпутатам, нібыта каля 4-й гадзіны 30 хвілін тае самае начы дзяжурны па Доме ўрада атрымаў званок ад нейкага быццам бы "сведкі", які сказаў, што ў раёне плошчы Незалежнасці адбываецца бойка паміж людзьмі, некаторых з якіх ён раней "бачыў па тэлевізары". Але, калі гэта і праўда, спланаваная правакацыя спрацаваць ужо не магла. Дарэчы, назаўтра нават урадавая "Звязда" надрукавала афіцыйную інфармацыю Праку ратуры Беларусі пра тое, што пяцёра дэпутатаў звярнуліся з заявай пра здзейсненае супраць іх злачынства ў раёне 3-й гадзіны 10

На жаль, падкантрольныя ўладзе ўжо ў той час СМІ ўвогуле не спыніліся перад адкрытай хлуснёй на адрас дэпутатаў — удзельнікаў галадоўкі. Вядома ж, і журналісты, і рэдактары "Советской Белоруссии" ды Беларускага тэлебачання не верылі таму, што пішуць або паказваюць. Не верыў уласным словам у сваё

хвілін ночы з 11 на 12 красавіка 1995 года.

Што і казаць, дасталася тады Аляксандру Шуту ад "гарыл у масках"...

апраўданне Міхаіл Цесавец (запомніўся выкрык падчас ягонага выступу ранейшага спікера Вярхоўнага Савета Мікалая Дземянцея:

Правильно! Мало им дали!") Мяркую, аднак, што 12 красавіка кансалідаваныя дзеянні тагачаснага Вярхоўнага Савета маглі сітуацыю змяніць. Як казалі дэпутаты, што бралі ўдзел у пасяджэнні Прэзідыума, зранку ён заняў досыць радыкальную пазіцыю: было прапанавана наступнае пасяджэнне правесці ў будынку Вярхоўнага Савета і паставіць пытанне аб дачыненні канкрэтных службовых асоб да антызаконных брутальных дзеянняў супраць дэпутатаў. Шчыра скажу, што калі б гэта здзейснілася, асабіста мяне не надта абыходзіла б. ці атрымаюць па заслугах арганізатары і выканаўны начнога разбою. Кулы важнейшым было б тое, што ў гэткай сітуацыі пытанне правядзення рэферэндуму 14 мая

аўтаматычна знікала б з паралку лня. Дарэчы, пратэставаць супраць гвалту 12 красавіка на мінскія вуліцы выйшла ўсяго некалькі соцень ці, можа, з тысячу чалавек. Што праўда, міліцыя зрабіла ўжо тады актыўныя захады, каб не пусціць людзей на плошчу Незалежнасці (быў перакрыты ўваход з боку БДУ і станцыі метро "Плошча Незалежнасці"). Аднак улзельнікі пратэсту талы яшчэ маглі бесперашкодна перайсці да будынка на К. Маркса. 38 і сабрацца там. Мы, група дэпутатаў, напачатку пастанавілі не спыняць галадоўкі, а працягнуць яе менавіта ў тагачасным будынку Вярхоўнага Савета. Праз нейкі час да нас пальшоў міліцыянер з аховы будынка і сказаў, што Мечыслаў Грыб даручыў яму сачыць за нашай бяспекай але... "вы разумееце, калі што, дык мы мала чым вам тут зможам дапамагчы..." Недзе па абедзе, калі ў скверы каля тэатра Янкі Купалы сабралася тысяча ці паўтары чалавек, мы правялі пасяджэнне, дзе абмяркоўвалі, ці мэтазгодна працягваць галадоўку і што ўвогуле рабіць далей. Памятаю, Алег Трусаў адстойваў думку, што, калі нас другі раз выкінуць — цяпер ужо з гэтага будынка, - гэта ўжо будзе выглядаць не трагічна, а смешна, і з нас проста пачнуць кпіць... Выказваліся і іншыя прапановы, але ў выніку перамагло меркаванне, што галадоўка ў невялікім кабінеце Вярхоўнага Савета нават калі яе не спыняць сілай — не займее станоўчага розгаласу ў грамадстве, бо падкантрольныя ўладзе СМІ ўсё адно будуць паклёпнічаць, а даказаць каму-небудзь, што дэпутаты сапраўды нічога не ядуць, у гэтых варунках будзе надзвычай праблематычна. Праз нейкі час мы выйшлі да людзей, што нас чакалі на вуліцы, і запыталіся ў іх, што нам рабіць. Ніхто з выступоўцаў на тым імправізаваным мітынгу не заклікаў нас прадоўжыць галадоўку. Недзе ў глыбіні душы шмат у каго з дэмакратычна настроеных людзей тады яшчэ існавала спадзяванне, што яшчэ можна альбо не даць уладзе выйграць той рэферэндум, альбо дамагчыся перамогі на новых выбарах у Вярхоўны Савет, да якіх тады заставаўся фактычна толькі месяц. Нам людзі гаварылі, што сядзець і галадаваць проста ўжо няма калі: трэба рыхтавацца да выбараў і іх выйграваць... Існавалі таксама спадзяванні, што сваё слова скажа Канстытуцыйны суд, які абавязаны бараніць Канстытуцыю, і г. д. Але цяпер ужо ўсім відавочна: 12 красавіка 1995 года ўлада пераступіла мяжу: "гульні ў дэмакратыю" скончыліся Спадзяванні на прынцыповасць боль-

шасці парламента таксама не спраўдзіліся Прэзідэнт запрасіў старшыню Вярхоўнага Савета Мечыслава Грыба на *"размову"* ў сваю рэзідэнцыю. Мне здаецца, што Мечыслаў Іванавіч імем Прэзідыума мусіў дамагчыся, каб на сустрэчы — і менавіта ў будынку парламента — прысутнічаў увесь склад Прэзідыума. Кажу гэта таму, што пасля сустрэчы з прэзідэнтам наш спікер змяніўся зрабіўся больш памяркоўным. Пасяджэнне Вярхоўнага Савета прызначалася на 12-ю гадзіну дня ў будынку Дома ўрада. Туды дэпутатам — ахвярам начнога нападу прыйшлося прабівацца праз ахову сілай (!). Паступова рабілася ўсё больш зразумелым, што большасць вырашыла ахвяраваць меншасцю, каб атрымаць гарантыі сваёй будучыні.

Калі мы прарваліся на пасяджэнне, то першая ж фраза Грыба: "Так, мы ведаем, у мяне была дэлегацыя, але ж мы не можам загадзя судзіць, любая справа патрабуе расследавання, нельга згарача нешта вырашаць", — пацвердзіла нашу трывогу, што Грыб пра нешта ўжо дагаварыўся з Лукашэнкам. Зала пачувалася маральна зломленай. Эмацыйная напруга асабліва ўзрасла, калі на пасяджэнн з'явіўся Цесавец. На яго сталі крычаць, што ён фашыст. Ён спалатнеў, выйшаў на трыбуну і, заікаючыся, пачаў гнуць нейкую версію, віда-

вочна, не ім прыдуманую: маўляў, галадоўцы нейкія лёзы даставалі, хацелі імі вены парэзаць сабе. А Ігар Гермянчук потым распавёў у дэталях з трыбуны, як усё насамрэч было. Прыхільна рэагавала не толькі апазіцыя, але і нашыя хаўруснікі з дэмакратычнага лагера: Карпенка, Цялежнікаў і інш. Карпенка выступіў рэзка. Ён гаварыў, што калі тут, у Вярхоўным Савеце, дзе пабілі дэпутатаў і пралілі кроў, нельга засядаць, пакуль доўжыцца следства, то нам нельга вырашаць і іншыя пытанні. Але пасля выступаў Цесаўца, міністра абароны Кастэнкі і астатніх большасць прыхільна загудзела: маўляў, мала ім далі... Тады Пазьняк аб'явіў: мы не можам надалей тут знаходзіцца і пакідаем пасяджэнне. Цяпер я думаю, што гэта, можа, было і няслушна, бо ўсё ж зала пераважна разумела: беззаконне відавочнае. яшчэ не вядома, як бы прайшло тое ж паўтор-

нае галасаванне ў нашай прысутнасці. Галадоўцы паслухалі Зянона Пазьняка і, здаецца, выйшлі усе. Потым да нас далучыліся Карпенка і іншыя. Большасць дэпутатаў тады была здэмаралізаваная. У кожнага завяршаўся дэпутацкі тэрмін. Кожны думаў, як яму быць далей. Тут спрацаваў звычайны шкурны інтарэс: вось калі я цяпер тут ціха пасяджу, дык, можа, якую пасаду атрымаю. Абсалютная большасць не верыла, што яе пераабяруць. Трэба мець на ўвазе, што рэйтынг Вярхоўнага Савета тады моцна саступаў рэйтынгу Лукашэнкі. І дэпутаты большасці проста купіліся на розныя абяцанкі прэзідэнта. Паддаліся нават тыя, хто не спадзяваўся штось атрымаць, бо зразумелі: з гэтага парламента нічога не выйдзе. Пакуль сярод іх заставалася апазіцыя, мы ў нейкай ступені трымалі баявы дух, і яны маглі супраціўляцца. Але тады, 12 красавіка, залу Вярхоўнага Савета мы пакінулі.

Па нашым сыходзе большасць урэшце прагаласавала за прапанаваны Лукашэнкам рэферэндум, а таксама за тое, каб вярнуць 7 лістапада ў пералік дзяржаўных святаў. Потым у адной тэлепраграме сказалі, што ўсе заваёвы апазіцыі за 5 гадоў страчаныя за адзін дзень. У гэтым сцверджанні ёсць доля праўды. Лукашэнка запрасіў усіх, хто прысутнічаў на галасаванні, у сталоўку Вярхоўнага Савета. Сабралася там, можа, чалавек 190

з той парламенцкай большасці. Мы ж яшчэ сабралі камісію па адукацыі культуры і захаванні гістарычнай спадчыны на чале з Гілевічам і афіцыйна накіравалі ў Канстытуцыйны суд на імя Валерыя Ціхіні зварот на прадмет законнасці прызначэння рэферэндуму па мове і сімволіцы, бо дзейны Закон аб рэферэндуме гэта забараняў. Вось тут Ціхіня і праявіў сваю беспрынцыповасць і баязлівасць: ён даслаў у Вярхоўны Савет адпіску. Тут Канстытуцыйны суд, на мой погляд, парушыў закон, бо не разгледзеў афіцыйнага запыту камісіі Вярхоўнага Савета і не даў прававой ацэнкі, наколькі законным быў рэферэндум.

Сітуацыю, што тады склалася, ужо тым больш не мог пераламаць сумленны следчы па надзвычай важных справах Пракуратуры Беларусі Язэп Бролішс. Ён зафіксаваў усе паказанні пацярпелых, дамогся, каб абсалютная большасць з іх прайшла медыцынскі агляд у спецыялізаванай клініцы, запатрабаваў відэаматэрыялы... Але завершыць следства яму не далі, напэўна, вельмі ўплывовыя асобы...

14 мая 1995 года, аднак, выбраць кворумны склад Вярхоўнага Савета ХІІІ склікання не ўдалося. Таму ўвосень 1995 года Вярхоўны Савет XII склікання яшчэ здолеў правесці некалькі пасяджэнняў, каб хоць неяк паўплываць на сітуацыю ў краіне, але толькі на першым з гэтых пасяджэнняў удалося забяспечыць рэальны кворум. Адміністрацыя прэзідэнта вяла актыўную работу з дэпутатамі, не спыняючыся перад адкрытым запалохваннем. У выніку частка дэпутатаў пабаялася надалей браць удзел у сесіі.

У лістападзе-снежні таго ж года, падчас паўторных выбараў, усё ж даабралі неабходную мінімальную колькасць дэпутатаў новага склікання. Але ўмяшанне спецслужбаў у падрыхтоўку і правядзенне выбараў і рэферэндуму ў 1995 года і пазней, непрыхаваная агітацыя праз тэлебачанне з боку самога А.Лукашэнкі, жорсткі кантроль над дзяржаўнымі электроннымі СМІ зрабілі сваю справу: парламент пачаў няўхільна губляць уплыў і магчымасці кантраляваць выканаўчую ўладу. Вярхоўны Савет ХІІІ склікання, у якім ужо не было фракцыі БНФ — і да таго ж, абраны не ў поўным складзе — ужо нічога не здолеў супрацьпаставіць прэзідэнту і ягоным

(Працяг у наступным нумары.)

«Нафтан»?

МНЕНИЯ

ЦЭНЫ

Не толькі скачуць, але і паўзуць

Так, цэны не толькі скачуць, але і паўзуць. Ціхенька і пастаянна. Вядома ж, уверх. Гэта мы прыкмячаем у магазінах. Прычым растуць яны не толькі на далікатэсы, але і на асноўныя прадукты і тавары, так званага штодзённага попыту, якія купляюць людзі бедныя. На тыя самыя, на якія ўлады абяцалі іх кошты стрымліваць.

Мы наведалі Мінскі універсам "Цэнтральны" 23 студзеня і 28 сакавіка. Вось па якіх цэнах прадаваліся прадукты.

Прадукты (у кт, пачках)	Цэны ў рублях	
	23 студзеня г.г.	28 сакавіка г.г.
Буракі	820	840
Бульба	880	890
Капуста	1200	1200
Грэчка	2360—3050	2560—3050
Масла сялянскае	2170	2190
Свініна	8130	8250
Ялавічына	8270	8390
Малако	1120	1140
Кефір	1160	1180
Яйкі (десятак)	2400	2600
Каляровыя яйкі	2600	2800
Смятана	1460	1470

большыя. Але калі браць увесь гэты "спажывецкі кошык", а прадукты названы штодзённыя, дык паход у магазін на працягу месяца будзе ўжо даражэйшым на тысячы

Як бачым, кошты не намнога рублёў. Для пенсіянера і шматдзетнай сям'і гэта адчувальна. А што будзе яшчэ праз два месяцы?

Яўгень ТАЎГЕНЬ.

Увеличены отпускные цены

на пшеничную муку, хлеб и хлебобулочные изделия, молоко, кефир, сметану, творог, говядину и свинину увеличены в Беларуси с 1 апреля, сообщили в пресс-службе

ства экономики №72 с 1 апреля 2008 года предельные отпускные цены на муку пшеничную для хлебопечения увеличены на 2,5-3% в зависимости от сортов. Это обусловлено низкой рентабельностью и убыточностью производства муки пшеничной для хлебопечения, связанной с ростом стоимости топливно-энергетических ресурсов и частичной закупкой импортной пшеницы по мировым ценам, уровень которых в 2007 году значительно повысился, пояснили в министерстве Помимо того, постановлени-

ем министерства №74, с 1 апреля текущего года увеличены предельные отпускные цены на молоко, кефир, сметану и творог на 2%, говядину и свинину первой и второй категорий — на 1,5%, свинину третьей категории — на 1%, хлеб и хлебобулочные изделия — на 1%. Сделано это для "компенсации удорожания стоимости молочного и мясного сырья, связанного с повышением в феврале текущего года закупочных цен на молоко и скот, в также удорожания муки для хлебопечения, с учетом убыточности и низкой рентабельности производства социально значимой молочной продукции и мяса, хлеба и хлебобулочной продукции", — пояснили пресс-службе министерства

Повысьте!

В правительство выстроилась очередь министерств, которые предлагают увеличить цены на свои товары и услуги.

По информации "Е", Министерство энергетики Беларуси обратилось в правительство страны с предложением по окончании отопительного сезона увеличить тарифы на тепло- и электроэнергию как предприятиям, так и населению.

Нашим организаторам всяческих конкурсов, где выявляются и награждаются самые креативные идеи, давно уже пора было обратить внимание на эту инициативу белорусских энергетиков. Идея Минэнерго Беларуси по своей оригинальности стоит того, чтобы быть отмеченной Гран-при на подобных соревнованиях. Вот уже на протяжении нескольких последних лет очередное повышение цены на свой продукт они привязывают именно к окончанию отопительного сезона. Логика энергетиков очень проста: в связи с тем, что отключаются батареи и в любом случае "жировки" значительно худеют, на незаметно "втиснутое" в них повышение на 2-3 доллара никто просто не

тят внимание только осенью, когда батареи снова включат. Однако тогда уже будет поздно возму-

По информации "Е", в правительство отправлены предложения увеличить по окончании отопительного сезона, в частности, тарифы на тепло- и электроэнергию для населения соответственно на 2,37% и 25%. В среднем, по оценкам экспертов, от такого повышения жировки потяжелеют" на 2—3 доллара.

Может быть, это и не столь серьезные суммы для наших граждан. Но дело в том, что одновременно с энергетиками на повышении своих расценок сегодня настаивают и коммунальщики. А у них, несмотря на то, что расценки уже менялись в сторону увеличения совсем недавно (с 1 января 2008 года), аппетиты побольше. Только стоимость услуг по водоснабжению ими предлагается увеличить более чем в два раза. Коммунальщиков даже не пугает, что они уже выбрались за зафиксированный в бюджете на текущий год уровень возмещения населением средневзвешенными тарифами их затрат. В бюджете на год было 34%, а сейчас уже —

Следует отметить, что такая инициативность энергетиков и коммунальщиков очень серьезно пугает правительство. Дело в том, что отпустить цены — значит, спровоцировать виток инфляции, которую после катастрофических январских 2,5% с трудом удалось взять под контроль в феврале и сохранить в марте. Принять доводы энергетиков и коммунальщиков на этот раз — значит, создать прецедент и для других просителей. Сегодня, по информации Е", в правительство буквально выстроилась очередь из министерств, которые предлагают кабинету Сергея Сидорского увеличить цены на свои товары и услуги.

Удовлетворение только одного предложения Минсельхозпрода по увеличению закупочных цен на зерно, маслосемена

рапса и сахарной свеклы ведет к полному провалу планов по инфляции и массовому и неконтролируемому росту цен в Беларуси. Причем не только на товары продовольственной группы на все.

гироваться от просителей нельзя. Народное хозяйство страны получило вызов мировой экономики, который заключается в повсеместном стремительном удорожании цен на энергоносители и продовольствие. Не ответить на этот вызов — значит, обречь белорусскую экономику на полную неконкурентоспособность. Какое выбрать решение про-

блемы, чтобы оно могло максимально удовлетворить всех, выбор перед белорусскими официальными экономистами сейчас стоит очень серьезный и очень ответственный. И точно достойный еще одного произведения под названием "Что де-

Степан АНТОНОВИЧ.

"Нафтан" в руках российского капитала? По мнению руководителя — Лукашенко — достаточно осторожный политик, он пони-Исследовательского центра Мизеса Ярослава Романчука, вомает, что НПЗ является козыр-С другой стороны, и абстрапрос не в цене. ной картой в его руках, и пока — Если бы белорусы хотели такой кризис, чтобы было необпродать НПЗ, они просто провеходимо пускать эти карты в игру, ли бы конкурс и сказали: всё, не наступил, - полагает Яроребята, кто больше даст, тому и слав Романчук. — В то же время будет принадлежать этот НПЗ. А и тянуть дальше достаточно

здесь речь идет о том, что Лука-

шенко хочет работать с теми

ческие услуги, - отмечает экс-

жаться, считает Ярослав Роман-

чук, поскольку, хотя Вагит Алек-

перов достаточно давно работа-

ет с белорусскими НПЗ, вряд ли

такая сделка возможна уже в

этом году.

Переговоры будут продол-

перт "Завтра твоей страны".

Будет ли продан России

Недавно в Минск снова приезжал президент

ОАО "Лукойл" Вагит Алекперов. В 2006 году

российский миллиардер уже зондировал воз-

можность приобретения белорусского "Нафта-

на", но тогда никаких реальных договореннос-

тей достигнуть не удалось. Окажется ли, в кон-

це концов, нефтеперерабатывающий завод

нефтяными компаниями, котоговых позиций. рые в момент принятия страте-Руководитель Аналитического центра "Стратегия" Леонид гических решений по Беларуси, в том числе и по нефтяным схе-Заико считает вполне возможной продажу "Нафтана" компамам, и по газу, могут оказать для него лоббистские и политинии Алекперова.

опасно, потому что по газу и

нефти очевидно ухудшение тор-

— "Лукойл" вообще ориен тирован на Запад, это их основная линия, и они создают свою дилерскую сеть и переработку в странах Балтии, Польше, и с точки зрения покупки НПЗ это довольно реалистично, - говорит экономист

на пшеничную муку, мясо и молоко

Предельные отпускные цены Министерства

экономики, передал Interfax.by. Постановлением Министер-

З МЕСЦА ПАДЗЕІ

З рэспіратарамі на... плошчу Незалежнасці?

Пратэст жыхароў пасёлка Дружны Пухавіцкага раёна супраць будаўніцтва расійскай фірмай "Август" завода па вытворчасці хімічных сродкаў абароны раслін не застаўся незаўважаным кіраўніцтвам дзяржавы. Днямі спецыяльная дэлегацыя выехала ў пасёлак для тлумачэння

Нагадаем, што побач з трыма пасёлкамі пад Мінскам Дружны, Рудзенск і Свіслач плануецца пабудаваць завод па вытворчасці пестыцыдаў. Падобныя вытворчасці маюць самы высокі клас небяспечнасці і, зразумела, што далёка не ўсім падабаецца такое суседства.

...Першая навіна, якой мяне сустрэлі жыхары Дружнага, адмена аўтобусаў, што павінны былі адвезці людзей на ЦЭЦ-5, дзе праходзіла сустрэча.

Алена Буткоўская, ініцыятыўнай групы, працаўнік ЦЭЦ-5: "Мне патэлефанавалі з дырэкцыі і сказалі, што калі будуць падыходзіць людзі, тэрмінова апавяшчаць, што аўтобусаў не будзе. Кіраўнік мясцовых улад Кацэня, які павінен быў выдзеліць аўтобусы, на пытанне, транспарту няма?", проста клаў трубку. Набіраю дэпутатку Вольгу Харламаву, якая двойчы на дзень тэлефанавала і казала, што аўтобусы будуць у 15.30 ад ДК і прыпынку на Рудзенск. Людзі прыходзяць, некаторыя з дзецьмі, пажылыя таксама прыйшлі. Я ёй гэта тлумачу і пытаю: што рабіць? Адказ — ісці пешшу

А да ЦЭЦ-5 больш за тры кіламетры. І ўсё ж людзі пайшлі. У вызначаны час да актавай залы ЦЭЦ-5 дабралася каля 2000 чалавек. Яшчэ 50 засталося за дзвярыма: іх не прапускалі міліцыянеры. На пытанне "чаму?", прагучаў просты адказ няма месцаў. "Чаму не разлічылі на большую колькасць?" — абураліся тыя, хто застаўся за дзвя-

рыма і ў рэшце рэшт неяк прар-

валіся ў залу, размясціліся, праўда, у праходах. Дэлегацыя кіраўнікоў, зразумела, засела ў прэзідыуме і выглядала даволі прадстаўніча. Былі тут намеснікі міністраў прыроды, аховы здароўя, сельскай гаспадаркі. Камісія прыбыла, як

зазначыў першы намеснік старшыні абласнога савета Віктар Шчацько, "у сувязі з неардынарнай сітуацыяй, што склалася з-за будаўніцтва завода

Так пачалася трохгадзінная палеміка.

Спачатку намеснік старшыні абласнога савета ўдакладніў, што прыехалі яны не на мітынг, а на пасяджэнне, таму і паводзіны павінны быць адпаведнымі. "Я не думаю, што мы не зможам такой дэлегацыяй адказаць на нейкія пытанні", — упэўнена заявіў намеснік старшыні і прадставіў слова Галіне Валчуга, намесніку міністра прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь. Спадарыня Галіна на працягу 7 хвілін радавалася экалагічнай самасвядомасці жыхароў Дружнага і заклікала да праяўлення яе ва ўсіх сферах жыцця. Пасля распавяла, што экалагічная экспертыза праводзіцца бязвыплатна і "падазраваць органы, якія праводзілі экспертызу завода, у тым, што яны маюць нейкую зацікаўленасць, бессэнсоўна". Галіна Уладзіміраўна запэўніла прысутных, што "завод будзе пабудаваны згодна з усімі патрабаваннямі". На просьбы мясцовых жыхароў перайсці да больш канкрэтных пытанняў, папрасіла "ўспрымаць тое, што вам гавораць". Таму што "не толькі ў Пухавіцкім раёне будуюцца эка-

лагічна небяспечныя праекты". У зале падымаўся гул. Бо ад спасылак на тое, што недзе нехта нешта такое робіць, нікога не супакоілі. Людзі не пагаджаліся быць пасіўнымі слухачамі. Але начальнікі працягвалі сеанс аўта-

Аляксандр Андрэеў, начальнік Дзяржаўнай экалагічнай

экспертызы: "Я адказваю за заключэнне, якое вынес, нават па Крымінальным кодэксе. Гэта прадпрыемства будзе вырабляць з гатовых кампанентаў прэпараты, што значацца ў праектнай дакументацыі. У дадзенай дакументацыі іх пакуль што 6. Ніякай хімічнай вытворчасці тут не будзе. Гатовыя кампаненты з тарай прывезеныя сюды будуць змешвацца для атрымання гэтых 6 прэпаратаў, якія і пойдуць на наш рынак. Як сухія, так і вадкія. Таму выкідаў якіх-небудзь ад самой вытворчасці не будзе. Гэта, можна сказаць, абсалютна чыстая вытворчасць. Кампаненты, якія будуць увозіцца, у большасці маюць трэці клас небяспекі, як і любыя ўгнаенні, што выкарыстоўваюцца на ўчастках. Некаторыя — пер-

Але пытанні сыпаліся, як га-Чаму на мінулым сходзе прадстаўнік завода казаў, што

будуць выпускацца 42 прэпара-Гаварылася пра спальванне пратэрмінаваных пестыцыдаў.

куды будзе вывозіцца попел ад такой "цуда-печкі"? – Які клас таксічнасці гэтых адходаў?

І іншыя, іншыя, іншыя пытанні, якія хвалююць людзей. Чыноўнікі ажно разгубіліся ад такой актыўнасці і пачалі, як ка-

жуць, блытацца ў паказаннях. Намеснік міністра сельскай гаспадаркі зазначыў, што ніякіх пратэрмінаваных пестыцыдаў Рэспубліка Беларусь не мае: "Усе пестыцыды выкуплены сельскімі гаспадаркамі і выкарыстоўваюцца імі". Крыху пазней Галіна Валчуга прызнала, што 6 тыс. тон пратэрмінаваных пестыцыдаў у рэспубліцы ўсё ж такі за-

сталіся яшчэ з савецкіх часоў... тычыцца таксічнасці адходаў, спадар Андпатлумачыў: "Клас таксічнасці вызначыцца толькі тады, калі адходы гэтыя будуць атрыманы. А паколькі зараз іх няма, то і таксічнасць вызначыць

немагчыма". Вось дык супакоіў! Выхаду на сцэну спадара Анатоля Лесніковіча, намесніка старшыні прэзідыума Акадэміі навук, чакалі ўсе. Менавіта тры заключэнні Акадэміі навук аб немэтазгоднасці будаўніцтва завода каля Дружнага з'яўляліся галоўным аргументам супраць. Але заключэнні падпісваў старшыня Прэзідыума HAH Мясніковіч, а не ягоны намеснік. Аўдыторыя, думаючы, што перад Мясніковіч, сустракала Лесніковіча бурнымі апладысментамі, але ўжо пасля першых слоў узбурана загудзела.

"Я думаю, што пазіцыя Акадэміі навук была не зусім правільна да вас даведзена, пачаў Анатоль Лесніковіч (зал расчаравана загуў). — Я разумею, што больш апладысментаў не атрымаю, але хацеў бы гэтую пазіцыю праясніць. Акадэмія навук як вышэйшая дзяржаўная навуковая ўстанова не выказвалася супраць будаўніцтва тут завода фірмай "Август". Супраць будаўніцтва выказвалася юрыдычная асоба НАН — Інстытут біяарганічнай хіміі. На пачатковым этапе, калі было незразумела, што за фірма "Август", што яна збіраецца тут рабіць... Першыя заўвагі Інстытута біяарганічнай хіміі пра немэтазгоднасць размяшчэння тут гэтай вытворчасці ў нейкай ступені не апратэстоўваліся Акадэміяй. Але я хачу звярнуць вашу ўвагу, што гэты ж Інстытут біяарганічнай хіміі фактычна прародзіч "Франдэсы" (аналагічнае ізраільскае прадпрыемства па вытворчасці пестыцыдаў у г.Бяроза Брэсцкай вобласці. — Аўт.). І калі вучоныя Інстытута кажуць,

ўпэўнівалі, што трэба гэта

рабіць. Яшчэ раз падкрэсліваю:

беларуска-

што будаўніцтва завода шкодна, гэта няпраўда. Таму што яны "Франдэсу" стварылі

калі выступаюць нейкія асобы ад імя Акадэміі навук, яны не маюць на гэта ніякага права. Пазіцыю НАН могуць выказваць толькі яе кіраўнікі. Пасля таго, як экалагічная была праведзена экспертыза, экспертыза Міністэрства аховы здароўя, Акадэмія навук афіцыйна адазвала ўсе свае лісты, дзе выражала сумненні"

А як жа быць з заключэннямі аб немэтазгоднасці, падпісанымі спадаром Мясніковічам? Атрымоўваецца, спадар Лесніковіч празрыста намякнуў на тое, што Інстытут біяарганічнай хіміі лабіруе інтарэсы "Франдэсы"?..

Таксама ўзнікла пытанне, чаму аддаюцца землі Мінскага маторнага заводу расійскай фірме "Август", у той час, як сам завод знаходзіцца ў спісе на вынас за

мяжу Мінска?. На жаль, толкам на гэтыя пытанні ніхто так і не здолеў адказаць. Больш за тое, на прапанову арганізаваць грамадскі кантралюючы орган за дзейнасцю завода па прыкладзе праекта расійскага экалагічнага закона Аляксандр Андрэеў адказаў, што заканадаўствам такога кантролю не прадугледжваецца. Маўляў, кантроль будуць праводзіць само прадпрыемства і дзяржава. Зала зноў незадаволена загудзела. Пачаліся выкрыкі з месцаў, прапановы правесці мясцовы рэферэндум і выбраць новых дэпутатаў, якія змогуць годна абараняць сваіх выбаршчыкаў. Крычалі і пра тое, што выйдуць з рэспіратарамі на плошчу перад Домам урада і дойдуць да міжнароднага суда. Калі ж прэзідыум аб'явіў аб сканчэнні сходу, жыхары дружна, апраўдваючы назву пасёлка, скандзіравалі "Супраць!". Але сцэна актавай залы ўжо апусце-

> Настасся ЗАНЬКО Фота Алі ВОЛКАВАЙ.

Прадпрымальнікі і ПУПы

Па праблемах прадпрымальніцтва сваімі меркаваннямі дзеляцца вядомыя прадпрымальнікі Аляксандр Макаеў і Віктар Гарбачоў, эканаміст Алена Ракава.

"Аб'ём рынку гандлю, які зараз маюць індывідуальныя прадпрымальнікі, ацэньваецца ў 7 млрд долараў штогод", — кажа Аляксандр Макаеў. На пачатку 2008 г. у Беларусі было зарэгістравана больш за 210 тыс. : індывідуальных прадпрымальнікаў, якія давалі працу яшчэ 65 тыс. рабочых.

Эканаміст Алена Ракава лічыць, што ўвядзенне ўказам Аляксандра Лукашэнкі №760 абмежаванняў па найме працоўных для ІП з'яўляецца своеасаблівым сацыяльным эксперыментам. Ад яго найперш пакутуюць малазабяспечаныя слаі насельніцтва. якім менавіта прадпрымальнікі прадстаўлялі базавыя спажывецкія тавары.

"На сённяшні момант можна сцвярджаць аб правале дзярпалітыкі пераводу індывідуальных прадпрымальнікаў /ІП/ у прыватныя унітарныя прадпрыемствы (ПУП), — сцвярджае Віктар Гарбачоў. — Нельга гвалтам прымусіць прадпрымальніка змяніць форму ўласнасці, гэта ўсё роўна, што загадаць малой праграмісцкай фірме стаць Microsoft". Большасць прадпрымальнікаў не падрыхтаваныя да карпаратыўнага вядзення бізнесу. Выдаткі функцыянавання ПУ-Паў значна вышэйшыя за ІП: больш патрабаванняў па ліцэнзаванні і сертыфікацыі, справаздачнасці, вышэй падаткі.

Створаныя ў апошні час ПУ-Пы пачынаюць банкрутаваць. Эксперты пагадзіліся, што гэта звязана таксама і з агульным паніжэннем пакупніцкай здольнасці насельніцтва, якая назіраецца ў апошнія месяцы. Колькасць зачыненых гандлёвых кропак на рынках складае 15—30% у залежнасці ад горада, нягледзячы на відавочнае пацяпленне стасункаў паміж прадпрымальнікамі і масцовымі ўладамі

Па меркаванні ўдзельнікаў дыскусіі, мясцовыя ўлады разумеюць, што альтэрнатывы прадпрымальнікам пакуль няма і таму не ідуць на іх знішчэнне. Многія прадпрымальнікі адзначаюць больш лагоднае да сябе стаўленне з боку адміністрацыі

Па меркаванні экспертаў, 40-60 тыс. прадпрымальнікаў могуць перайсці ў шэрую сферу гандлю, а таксама перанесці свой бізнес у памежныя рэгіёны суседніх краін, асабліва Расіі і Украіны. Гэты працэс назіраецца ўжо зараз, прычым прадпрымальнікі гавораць аб больш

спрыяльных умовах вядзення бізнесу ў суседніх краінах. А.Ракава скептычна ацэньвае магчымыя эфекты акцый пратэсту прадпрымальнікаў і сцвярджае, што ўлады, найбольш верагодна, пойдуць на максімальныя паслабленні для прыватных унітарных прадпрыемстваў, якія будуць тычыцца не толькі падаткаабкладання, але і ўмоў вядзення бізнесу ў шырокім сэнсе. Лідэры прадпрымальніцкіх рухаў А.Макаеў В.Гарбачоў упэўненыя, што дзякуючы палітызацыі пытання прадпрымальнікаў і іх масавым выступам яны дамагаюцца паляпшэння бізнес-клімату ў краіне. Улада баіцца яднання прадпрымальнікаў з палітычнымі партыямі і аб'яднаннямі моладзі. Менавіта таму была заведзена вялікая колькасць

крымінальных спраў у сувязі з акцыямі пратэсту. Эксперты пагадзіліся, што эфектыўны ўплыў на ўладу прадпрымальніцкія аб'яднанні здолеюць забяспезян Беларусі аб сваіх праблемах.

чыць толькі пры ўмове аб'яднання, далучэння да шырокіх дэмакратычных сіл і паляпшэння сістэмы інфармавання грамад-

Арцём ЛЯВА

УДАКЛАДНЕННЕ

Не ў еўра, а ў доларах

Чытачы газеты заўважылі недакладнасць пры падліках сярэдніх заробкаў, якія прыводзяцца ў публікацыі "Дзе больш турбуюцца аб паляпшэнні жыцця! змешчанай у "Народнай волі" 4 красавіка гэтага года. У ёй, у прыватнасці, сказана, што сярэдняя месячная зарплата ў Германіі складае 3240 долараў, а гадавая — 50.445 еўра. На справе ж такая прыблізная сума гадавой зарплаты — 50,4 тысячы, не ў еўра, а ў доларах. Дарэчы, у доларах, а не ў еўра, трэба лічыць і гадавыя зарплаты ў Швецыі, Люксембургу, Бельгіі...

Просім прабачэння ў чытачоў за недакладнасць і дзякуем за інфармацыю.

Карыстаючыся выпадкам,

ведзеныя лічбы — прыблізныя. Каб мець іх абсалютна дакладнымі, трэба атрымаць эканамічныя даныя па кожнай краіне на адну і тую ж дату, што вельмі праблематычна. Такія даныя вылоўліваюцца ў інфармацыйным патоку на працягу паўгода ці года. За такі час тая ж зарплата, асабліва ў краінах Усходняй Еўропы, СНД істотна мяняецца. Мяняюцца цэны, курсы валют. Таму пры пераліках і падліках непазбежны пэўныя разбежкі ў лічбах. Але, нягледзячы на гэта, прыведзеныя лічбы красамоўна адлюстроўваюць эканамічную сітуацыю ў заежных краінах і ў

патлумачым, што амаль усе пры-

События в мире: европейский взгляд

КОРОТКО

Россия—США: готовность к компромиссу

Проблема американской ПРО в Европе остается одной из самых сложных в отношениях России и США, но стороны намерены сотрудничать в целях ее решения.

Таков один из итогов сочинской встречи, отмечает Euronews. Российский президент Владимир Путин заявил, что испытывает "осторожный оптимизм" по поводу перспектив урегулирования этого вопроса, и что озабоченности России могут быть сняты только "совместной работой над глобальной системой ПРО: "Что может убедить Россию в том, что эта система не направлена против нашей стороны? Первое и самое лучшее — совместная работа над глобальной ПРО с равным, демократическим доступом к ее

управлению" В совместной Декларации отмечается, что стороны "выразили заинтересованность в создании системы реагирования на возможные ракетные угрозы, в которой Россия, США и Европа будут участвовать как равноправные партнеры"

"Это возможность справиться с угрозами XXI века, — сказал Буш. — Мы продолжаем вместе работать в плане предотвращения угрозы ядерного терроризма через глобальные инициативы".

Переизбран на пост президента

На выборах президента Черногории, прошедших 6 апреля, победу одержал действующий глава страны Филип Вуянович, сообщает АГР.

Он, представляющий Демократическую партию социалистов, набрал более 50 процентов голосов. Выступая перед сторонниками, Вуянович пообещал привести Черногорию в Евросоюз и улучшить качество жизни граждан.

Другие претенденты на пост президента Черногории значительно отстали от действующего главы страны

Пятидесятимиллионная купюра

Правительство Зимбабве выпустило в обращение банкноту достоинством в 50 миллионов долларов. Причиной стала продолжающаяся в стране гиперинфляция, темпы которой достигли уже 100 000 процентов в год. 50 миллионов зимбабвийских долларов по текущему курсу примерно соответствуют одному доллару США.

Почему Украина стремится в НАТО?

Саммит НАТО в Бухаресте отклонил предложение Вашингтона о присоединении Грузии и Украины к Плану действий по вступлению в эту организацию. Вместе с тем заявлено, что двери НАТО для Украины и Грузии остаются открытыми.

Генеральный секретарь альянса Яап де Хооп Схеффер на пресс-конференции отметил, что Украина и Грузия в перспективе станут членами блока. По его словам, лидеры стран НАТО поддерживают присоединение Украины и Грузии к ПДЧ, но решение по этому вопросу в декабре предстоит принять министрам обороны государств альян-

Это решение обрадовало одних и огорчило других. Но поищем ответ на главный вопрос наших читателей: "Почему Украина так стремится в HATO?". Его можно найти в отчетах о визите президента США Буша в Киев.

Визит этот был кратким, но насыщенным и вызвал комментарии в прессе. Перед встречей с глазу на глаз, передает агентство "Интерфакс", Буша приветствовали салютом из 21 орудийного залпа. Два президента прошли вдоль почетного караула. Обращаясь к солдатам, Буш произнес по-украински: "Вітаю, воїни". "Вітаємо!" — приветствовали его в ответ украинские сол-

После переговоров с украинским коллегой Буш был приглашен на завтрак, в котором также приняли участие глава правительства Юлия Тимошенко и руководитель парламента Арсений Яценюк. Стол накрыли в секретариате президента, угощали традиционными блюдами украинской кухни: варениками с вишней, котлетами по-киевски.

Украина и США подписали "Дорожную карту", которая определяет перспективы двустороннего сотрудничества. Документ затрагивает сферы политики, безопасности, научно-технического и военного сотрудниче-

торгово-экономическую сферу. Намечены переговоры о создании между Украиной и США зоны свободной торговли.

Но главная тема переговоров двух президентов - перспективы присоединения Украины к Плану действий по членству в НАТО. Этот план официально оформляет начало процесса присоединения страны к НАТО, хотя и не гарантирует вступления в альянс.

"Мы поддерживаем "Карту" для Украины и Грузии, — сказал Джордж Буш. — Помочь Украине в ее движении по пути в НАТО в интересах всех членов альянса. Мы помогаем продвигать и обеспечивать мир в этом и других регионах"

Виктор Ющенко выразил убеждение, что вступление Украины в НАТО "отвечает ее национальным интересам и ее безопасности". Он также отметил, что только вступление в НАТО способно гарантировать независимость страны - в первую очередь, как полагают многие, от России. Ющенко признал, что этот вопрос вызывает острую дискуссию в стране.

Рано или поздно Украина войдет и в Североатлантический альянс, и в Евросоюз, уверен Леонид Кравчук, возглавлявший страну с 1991-го по 1994 год. 'Это тяжелый, болезненный процесс... Однако несомненно, что мы идем этим курсом", - заявил экс-президент в беседе с корреспондентом The Financia Times. По его словам, лишь присоединение к блоку позволит государству обрести подлинную независимость. "Тогда никто не сможет помыкать Украиной", -

И хотя публично в Киеве не

говорят о России как о возможной угрозе, украинские политики с опаской смотрят на восток, пишет испанская El Pais. "Сейчас нам нечем защищаться, - объясняет в интервью глава украинского МИД Владимир Огрызко. Поэтому мы должны найти наиболее приемлемую форму безопасности и таковой является

В Киеве и других городах Украины митинговали против НА-ТО. Подавляющее число манифестантов - пожилые люди, ностальгирующие по прошлому, бывшие советские офицеры. Однако была и молодежь, выражающая солидарность с Кубой, и те, кто не хочет слышать ни о США, ни о России, указывает La Stampa. Есть мнение, что украинцы могут поменять отношение к НАТО, если поймут, какие экономические преимущества может принести вступление в аль-

Визит Буша в Киев вызвал раздражение России. Ее СМИ запестрели публикациями, бросающими тень на итоги переговоров. "Известия", в частности, писала, что американского президента в Киеве принимали так, как никогда не встречали российских, - с красными ковровыми дорожками, которыми застелили улицу возле секретариата президента и с салютом из 21 оружейного залпа. К встрече с Бушем Ющенко и его жена Катерина оделись в стиле американской президентской четы — в темные костюмы. В отличие от первой леди Америки Катерина надела не брюки, а юбку — так ее фигура лучше смотрится. Буш выбрал голубой галстук, а его жена — такого же цвета платок. Такое впечатление, что они готовились к встрече с лидером бело-голубой Партии регионов Виктором Януковичем. Ющенко же украсился бордовым галстуком и платком — он их всегда надевает на самые ответствен-

Понять россиян можно. Россия рассматривает принятие Украины в НАТО как "последний рубеж", который альянс перейти не должен. Треть вооружений, закупаемых Россией, поступает с расположенных в Украине заводов, сообщает FT. Кроме того, Москву беспокоят возможные последствия для базы российского Черноморского флота в Севастополе

Но по поводу раздражения России по этому поводу Буш остается непреклонен: "НАТО это организация, которая помогает процветанию демократии Иметь демократического соседа — это очень хорошо". "Мне бы не хотелось, чтобы базовый, фундаментальный принцип "открытых дверей" деятельности альянса был заменен на право вето страны, которая даже не является членом блока", - вторил ему украинский президент Виктор Ющенко, имея в виду Россию. Он пообещал провести через год-два после бухарестского саммита" всеукраинский референдум по вопросу о членстве Украины в НАТО.

Как бы подытоживает германская Die Tageszeitung. Она пишет, что настойчивость Буша, с которой он заявляет, что Киев когда-нибудь должен стать частью свободного мира, правильна. Таким образом он исправляет ошибку немецких и французских политиков, которые слишком часто оглядываются на авторитарно-мафиозную Россию. Там, где Европе не хватает запала, вмешиваются США. К сожалению, это все еще так

Сергей ИВАНОВ.

ФОТОВЗГЛЯД

Этот пакистанский точильщик ножей приспособил для своей работы велосипед, на котором и добирается к месту рабо-

"Скамья примирения" в знаменитом парке "Ривьера" в Со-Сфотографировал Олег Татков.

Аромат по телефону? Почему бы и нет? В Японии показали устройство, которое "переводит" полученный по телефону код

жизнь в снг

Президенту подносили барашков

В Киргизии началась кампания по борьбе с коррупцией. В школах открыты тематические факультативы, а госучреждениям обещаны серьезные кадровые "чистки". Руководители республики, включая президента, публично признались, что и за ними когда-то водился такой грех. А министр МВД назвал тарифы взяток, существующих в его ведомстве, пишет "Коммерсант".

На днях министр МВД Киргизии Молдомус Конгантиев наглядно проиллюстрировал размеры коррупции в подконтрольном ему ведомстве. По его словам, звание старшего лейтенанта в Академии МВД республики стоит 500 долларов.

"У нас продается почти все... ну, или многое", - предупреждают приезжающих в Киргизию туристов местные жители. Практика передачи денег "на лапу" здесь распространена широко. Обычные граждане сталкиваются с предложениями "дать" при общении с сотрудниками ГАИ, преподавателями, врачами, чиновниками, работниками ЖЭК.

Горожанам известна "ставка" сотрудников бишкекского ГАИ: водитель маршрутки, которого по дороге могут остановить раз пять, выходит из машины с 50 сомами. Стоимость возврата водительских прав нетрезвому водителю стоит не менее 100

долларов. Впрочем, тут можно и поторговаться. Между тем на дорогах киргизской столицы с каждым годом усиливается хаос и не только из-за постоянно растущего количества машин да стареющих дорог: в последнее время сдавать на права стало не обязательно — их легче купить.

В коррупционных схемах участвуют все — от рядовых сотрудников, обирающих простых граждан, бизнесменов, туристов, до тех, кто "наверху". 3 года назад народная молва главным взяточником называла президента Акаева и чиновников, работающих на седьмом этаже Белого дома (так население называет правительственное здание). По словам главы государства, "высокий уровень коррупции по-прежнему наблюдается в фискальных, таможенных, судебных и правоохранительных органах, в системе образования и различных секторах

Президент Курманбек Бакиев публично признался, что лет назад во время работы на юге страны ему приходилось брать взятки. "Конечно, это было в другой форме, не так, как сейчас — продают должности и так далее. А у нас было так: барашек там, водка, кумыс и не

По еще одному расхожему мнению, коррупции способствуют низкие зарплаты и плачевное положение работников бюджетной сферы: тот же сотрудник ГАИ получает не более 100 дол. в месяц, учитель и врач — и того меньше. Показателен случай, когда торговый представитель Киргизии в ВТО Азизбек Сабитов по причине небольшой зарплаты вынужден был, по его же словам, подрабатывать шофером и завхозом в посольстве . Киргизии в Швейцарии.

Григорий МИХАЙЛОВ.

Признался в связи со стюардессой

Президент Чехии Вацлав Клаус признался в связи со стюардессой, сообщает The Daily Telegraph. Об этом президент вынужден был рассказать после того, как в марте в прессе появились его фотографии в обществе Петры Беднаровой у гольф-клуба и на выходе из отеля.

По словам Клауса, эти фотографии не являются монтажом, и он не сможет объяснить произошедшее своей шестидесятичетырехлетней супруге, с которой прожил 40 лет. У Клауса, которому 66 лет, есть взрослые дети.

Относительно слухов о возможной беременности Беднаровой, которой, по одной версии 28 лет, по другой — 25, Клаус ничего не сказал. В 2002 году, как напоминает издание, Клауса подозревали в связи с другой стюардессой, 24-летней Кларой Лохниской.

ГРОМКОЕ ДЕЛО

Убийство по неосторожности?

Принцесса Диана и ее друг Доди аль-Файед погибли в результате убийства по неосторожности. К такому выводу пришли присяжные в Высоком суде Лондона.

Египетский миллиардер Му-

Виновными в автомобильной катастрофе, произошедшей в Париже в 1997 году, они назвали водителя "Мерседеса" Анри Поля, а также фотографов-папарацци, преследовавших автомобиль Дианы, передает Euronews.

Лорд Стивенс, проводивший расследование в 1997 году с британской стороны, заявил: "Я надеюсь, что таким образом подведен итог этому трагическому событию"

хаммед аль-Файед сделал заявление, в котором говорится, что он "разочарован" вердиктом присяжных по делу о гибели принцессы Дианы и ее друга Доди аль-Файеда, сообщает Sky News. Он также сказал, что, возможно, будет добиваться нового расследования и пересмотра решения суда. По его словам, следствие установило, что "ава-

рию спровоцировали не только

папарацци, но и неопознанные автомобили, которые ехали сле-

Он также сказал, что, по его мнению, принц Филип и Елизавета II обладают важной информацией, известной им одним, однако "их даже не вызвали в суд, хотя это было необходимо" Никто не должен стоять выше закона", - подчеркнул аль-Фай-

Изюминка Лейпцигского автосалона

В 18-м Лейпцигском автосалоне принимают участие около 500 экспонентов из 17 стран.

Изюминкой стал специальный стенд, на котором демонстрируются 30 автомобилей, принадлежащих известным людям, — служебные лимузины и эксклюзивные частные авто. В центре внимания также экологичные автомобили

КАЛЕЙДОСКОП

База на Луне

Лунный минерал ильменит станет основным источником водорода для получения воды на российских лунных станциях. Об этом газете "Московский комсомолец" сообщил начальник отдела Исследовательского центра им. Келдыша Виталий

Залежи ильменита сосредоточены в экваториальной части Луны на западной оконечности "Океана Бурь", поэтому именно в этой части спутника Земли российские ученые планируют установить лунную базу.

В выбранной области помимо ильменита прогнозируются крупные залежи нефти, газа и

Создание на Луне российской лунной базы запланировано на 2025 год. За это время на Луну придется перебросить 700 тонн различных грузов. Для их доставки и использования понадобится команда из шести человек — три члена экипажа, два геолога и один "специалист по безопасности".

Первопроходцы будут жить в блочных домиках со свинцовыми стеклами. Жилища оснастят тренажерами, а саму базу ядерной световой установкой, которая поможет лунным космонавтам пережить 14 суток отсутствия солнца.

В дальнейшем Луну станут использовать как источник полезных ископаемых и место базирования вредных производств, таких как алюминиевые заводы, Доставлять продукцию на Землю станут с помощью многоразовых "солнечных буксиров".

Научат рыб ловиться

Американские биологи хотят научить рыб самостоятельно приплывать в нужное место, услышав сигнал, предвещающий кормление, сообщает агентство Ассошиэйтед Пресс"

Они предлагают приучать рыб (подобно тому, как Павлов приучал собак) к определенному звуковому сигналу, предвещающему кормление.

Предварительные исследования показывают, что рыбы способны помнить сигнал от пяти до десяти дней. В мае 2008 года начнется эксперимент над пятью тысячами морских окуней, которых будут приучать к сигналу на специальной ферме к юго-востоку от Бостона. Когда исследователи сочтут, что рыбы запомнили сигнал, их начнут выпускать на свободу на день-два, а затем снова подавать сигнал. Звук будет слышно примерно на сто метров во все стороны.

Муравьи выращивают грибы

Из всех изученных видов живых существ способность к сельскохозяйственной деятельности обнаружена только у четырех из них: люди, короеды, термиты и муравьи. Среди муравьев, занимающихся сельским хозяйством, лучше всего изучены муравьи-листорезы. Они не питаются листьями, а используют их для выращивания грибов, которые и употребляют в пищу. Муравьи вырезают куски листьев, пережевывают их и удобряют почву, в которой растут грибы.

онное дерево муравьев-"фермеров". Им удалось установить, что предок листорезов, который первым начал заниматься сельским хозяйством, появился около 50 миллионов лет назад, во времена глобального потепления. За последующие 25 миллионов лет муравьи развили четыре различных "подхода" к сельскому хозяйству.

Ученые построили эволюци-

Поднялся после смерти

Житель американского города Фредерик Зак Данлэп выписался из больницы, где он провел полтора месяца после того, как врачи констатировали его смерть, сообщают местные СМИ.

21-летнего Данлэпа объявили мертвым в больнице города Вичита Фоллз (штат Техас), куда он был доставлен после автомобильной аварии. Родственники уже дали согласие на использование органов молодого человека для трансплантации, однако во время церемонии прощания он неожиданно пошевелил ногой и ладонью.

Он плохо помнит обстоятельства катастрофы. "У меня сохранились обрывочные воспоминания о том, что было примерно за час до того, как произошла авария", - отметил молодой человек. В то же время Зак вспоминает момент, когда его объявили мертвым. По его словам, он хотел дать врачам знать, что жив, любым способом.

Хутчэй папраўляйцеся, дарагі Ніл Сымонавіч!

Многіх чытачоў "Народнай волі" і прыхільнікаў творчасці народнага паэта Ніла Гілевіча па-ранейшаму цікавіць стан яго здароўя.

На шчасце, можам сказаць: паступова здароўе Ніла Сымонавіча, які правёў даволі працяглы час у бальніцы, ідзе на папраўку, аб чым сведчыць і ўзнаўленне яго творчай актыўнасці. Ён цвёрда трымае ў руках пяро! Зараз Ніл Сымонавіч знаходзіцца на далечванні ў рэ-

абілітацыйным цэнтры, і мы ўсе

шчыра зычым яму хутчэйшага вяртання дадому поўным новых сіл і душэўнага ўздыму.

Рэдакцыя "Народнай волі".

Ніл ГІЛЕВІЧ

Бог змятае палаткі

Сакавіцкія радкі з бальнічнага ложка

PA3MOBA 3 ПАМЯЦЦЮ

Што ты мучаеш, памяць, мяне -Так бязлітасна, так неадчэпна? Я тапіў цябе ў ярым віне — Не ўтапіў. Хоць і піў невычэрпна.

Дні і ночы работай душыў Дух і плоць — каб не даць табе волі, Каб не ўзняўся з прадоння душы Скрушны боль, што не знае патолі.

Толькі ўсё, што рабіў і раблю, Каб на церні былога забыцца, Марны клопат. Люблю — не люблю, Мне прысудаў тваіх не пазбыцца.

Кожны зрыў, кожны крок за "сцяжкі", Кожны прыкры нязлосны правінак Ты караеш, як грэх найцяжкі, Як віну перад Маці-Краінай.

Што ж так мала вяртаеш ты мне 3 перажытага сонечна-шчасна? Светлячком уначы прамільгне Згадка-радасць і тут жа пагасне.

İ ты зноў чарнатой, гаркатой Напаўняеш усе мае думы. Шчырым хростам самой Прасвятой Я малю: сунімі свае тлумы!

Дай мне светла з табою дажыць — 3 тым усім, чалавечна-прыгожым, Чым я ўсё-такі ўмеў даражыць Насупор цемрасілам варожым.

ЗА ШТО? I - ДАКУЛЬ?

İ ўсё ж: за што, сусед, за што Ты так не любіш і не церпіш, Што аж гатоў дашчэнту сцерці, Душы крывіцкай хараство, — Яе святло, што ззяе ў мове, У кожным гуку, кожным слове, Развой яе нязводных дум, Яе адвечны смутак-сум, Яе любоў і міласэрнасць, Яе язычніцкую вернасць Сваім багам, сваёй зямельцы, Сваім сцягам, сваёй сямейцы? За што ж ты так яе, за што – Ужо не год, не пяць, не сто? Ні зразумець, ні разгадаць. I краю здзекам — не відаць.

Але ж і мы! Дакуль мы будзем Над нашым Словам гвалт трываць? Дакуль дадзім гнясці-трымаць Душу крывіцкую ў астудзе? Ці не пара, ці не пара Паклікаць з кожнага двара На Ўсекрывіцкі Сход пасла Тысячакроць каб узрасла Сілішча нашай грамады, Каб мову — сімвал нашай волі Навекі вызваліць з бяды, Каб аніхто ўжо і ніколі -Ні хан, ні хам, ні сват, ні брат Не смеў яе за горла браць!

Думаў, схаджу: пагарую, але ж

2008, сакавік.

ПА ЗАГАДЗЕ БЕЛАРУСАЖЭРЦАЎ

Памяці Ф.Аляхновіча

і парадуюся, у тэатры на вечары, Яго нараджэнню, яго юбілею, яго ўсенароднай любові прысвечаным. Думаў, нарэшце, нарэшце, дзяржава й грамадскасць як трэба ацэняць

Волата-майстра крынічнага слова на першай асвенчанай сцэне. Хоць са спазненнем вялікім, а ўсё ж аддадзім, аддадзім мы

Даніну павагі і ўдзячнасці слаўнаму сыну Радзімы. Дык аддалі, аддалі. Як і ўсім яго браццям... Ні слова, ні гуку —

Ні на падмостках, ні з тэлеэкрана, ні з хваляў эфіру, ні ў друку.

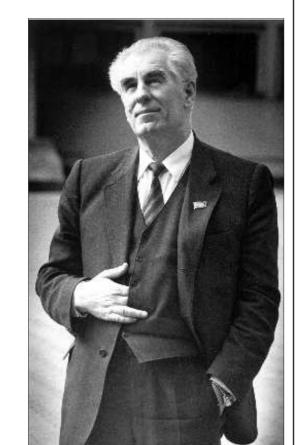
Помню, помню, было... У газетцы ляснога райкама чыталі, Што выканаўцы "народнае помсты" і ў Вільні дасталі Аўтара кнігі, на свет нашумелае, — "У кіпцюрах ГПУ":

Ноччу забойца пранік у кватэру і стрэліў яму ў галаву. "Вось, атрымай незалежную

дэмакратычную Крывію, дзеля якой Ты ўсё жыццё парушаў наш вальготны імперскі спакой!"

Так быў забіты пісьменнік-пакутнік, пісьменнік-легенда Прыклад высокі і ўзор беларускага інтэлігента.

Гэнай парой, пад нямецкай навалай, у часе крывава-крутой калатнечы, Тайны загад "асабоўцам" прыслала Лубянка, да жудасці нечалавечы:

"Немцаў то мы разаб'ем і прагонім, тут ясна, няма і пытання. Трэба хутчэй як мага паспяшацца і вынішчыць, выбіць дазвання Тых беларусаў, што маюць крывіцка-ліцвінскую памяць İ даражэй за жыццё

сваю мову крывіцкую ставяць. Каб нам ніякага клопату з імі пасля перамогі не мець — Біце цяпер іх, асуджаных

нашай імперскаю воляй на смерць!" Дык жа і білі! Дзе толькі дастануць – пускалі нявінную кроў З кніжнікаў, школьных настаўнікаў, з мудрых асветнікаў і святароў.

I святароў...

Ну, а далей — як у казцы: дзе ўклала гвалтоўная смерць аднаго — Там трое паўстала — і з духам, і з верай, і з мовай народа свайго.

Дзе трое нявінных, у муках, гвалтоўную смерць прынялі — Там дзевяць паўстала — і з духам, і з верай, і з мовай бацькоўскай зямлі. Дзе дзевяць гвалтоўнаю смерцю паклалі на доле, палітым крывёй,

Там сотня паўстала — і з духам, і з верай, і з мовай Краіны сваёй. Дзе сотня гвалтоўнаю смерцю лягла там паўстаў, там падняўся народ, — I духам, і верай, і мовай -

крывіцка-ліцвінскі на тысячы год!

Чаго ж дасягнулі забойцы?

2008, сакавік.

НЮХАЙЦЕ, МІЛЫЯ! ШТО ВАМ яшчэ я скажу?

Калісь,

Гадоў таму ўжо трыццаць сем, Паддаўшыся Сатыравай спакусе, Я напісаў найшумную з паэм У творчым летапісе Беларусі

Паэме выпаў незвычайны лёс: Як бомба, выбухнула неспадзеўна, Í гэны выбух у шматкі разнёс Завалы афіцыйнага нудзення.

Яе чыталі нават тыя ўсе, Хто не чытаў ніякіх вершаў зроду. Жывое слова ў сіле і красе Прыйшлося вельмі да душы народу.

Дасюль паэту ўдзячны просты люд. Але ж на тое мы і самі творцы, Каб годнае імя ўкачаць у бруд. А дзе ж дзявацца ад прыроднай корці?

І прычапілі дабрадзеі хвост Да справы чыстай, яснай нават дзецям. Такі хвасцішча, што і на пагост За мной пацягнецца — і ўсё смярдзецьме

Вось і нядаўна: школены эстэт, Узгадаваны на высокай ліры, Так зварухнуў прычэплены прадмет, Што "пах" пайшоў і ў друку, і ў эфіры.

Цяпер чакаю: хто ж узварухне Наступным разам — каб паліўся "водар"? A што? l сам напоўніцу ўдыхне, İ іншыя — хто зблізу, а хто зводдаль.

Қалі вам гэта сілы надае İ акрыляе, як глыток прычасця, — Дык варушыце, мілыя мае! l нюхайце! Здароўя вам і шчасця!

2007-2008.

ПАДЛІЧЫЛІ

Зарплата пайшла ўніз

У Гомельскай вобласці за апошнія тры месяцы сярэдняя зарплата знізілася на 36 тысяч

Паводле звестак Гомельскага абласнога ўпраўлення статыстыкі, сярэдняя зарплата ў вобласці за люты склала 708.900 рублёў (330 долараў ЗША ў эквіваленце). Гэта на 11.200 рублёў менш за аналагічны паказчык у студзені (720.100 рублёў) і на 36.100 рублёў менш, чым ў снежні 2007 года (745.000 рублёў).

Больш за ўсіх у лютым зарабілі супрацоўнікі сферы геалогіі і разведкі нетраў (сярэдні заробак склаў 1.231.300 рублёў), а таксама сферы фінансаў, страхавання (1.173.900 рублёў). Самую маленькую зарплату атрымалі работнікі невытворчых відаў бытавога абслугоўвання — у сярэднім 345.100 рублёў.

Паводле звестак Міністэрства статыстыкі і аналізу, па краіне сярэдняя налічаная зарплата ў лютым склала 761.605 рублёў.

Алена ГЕРМАНОВІЧ.

ПРАБЛЕМА

q_{blM} выкліканы дэфіцыт вакцын?

Праблемы, якія ўзніклі з забеспячэннем устаноў аховы здароўя вакцынамі супраць коклюшу, дыфтэрыі і слупняку (АКДС) і вакцынай супраць поліяміеліту, звязаны з павелічэннем колькасці народжаных дзяцей у канцы 2007 года ў параўнанні з канцом 2006 года.

Пра гэта паведаміла Бела-ПАН начальнік аддзела арганізалекавага забеспячэння ўпраўлення фармацэўтычнай інспекцыі і арганізацыі лекавага забеспячэння Міністэрства аховы здароўя Наталля Малашка.

Паводле яе слоў, у сакавіку назіраліся "некаторыя перабоі" з забеспячэннем рэгіёнаў вакцынамі супраць коклюшу, дыфтэрыі і слупняку (АКДС) і поліяміеліту. Як зазначыла Н.Малашка, РУП "Фармацыя", якое займаецца закупкай вакцын, не разлічыла, што колькасць дзяцей настолькі павялічыцца. Рэзерву вакцын не хапіла на ўсіх народжаных дзя-

У 2007 годзе ў краіне нарадзілася 103,4 тыс. дзяцей, што на 6,7 тыс. больш, чым у 2006 годзе.

Як паведаміла БелаПАН галоўны эпідэміёлаг Міністэрства аховы здароўя Іна Карабан, неабходныя вакцыны ў Беларусь ужо паступілі. Яны знаходзяцца на складах на каранціне, ажыццяўляецца іх унутраны кантроль. 'Да канца гэтага тыдня вакцыны пачнуць паступаць у рэгіёны", сказала І.Карабан.

Алена СПАСЮК.

СКАНДАЛ

Как искажается экранная документалистика

Когда работаешь в партнерстве с государственными структурами, жди неожиданностей на любом этапе. Эксцесс с энциклопедическим справочником "Белорусское кино. Персоналии" случился на завершающей стадии, когда подготовленный материал отправили в типографию...

Перед этим рукопись много месяцев пролежала под сукном в Департаменте по кинематографии Министерства культуры Республики Беларусь. Почему там? Потому что редакторскую и техническую работу осуществляли сотрудники Белорусского института проблем культуры, находившегося в ведении Министерства культуры (авторскую работу на общественных началах выполнила небольшая группа киноведов и кинокритиков и их добровольные помощники).

В департаменте не давали рукописи ход без объяснения причин, но о них можно было догадаться: в персоналиях числится ряд деятелей белорусской культуры из "черного списка" писатели и поэты-сценаристы Рыгор Бородулин, Геннадий Буравкин, Светлана Алексие-

вич, Валентин Тарас, режиссеры Виктор Дашук, Юрий Хащеватский. Лучше замолчать, чем напороться на оргвыводы таков испытанный метод нашего культурного" ведомства.

Профинансировали издание справочника "Белорусское кино. Персоналии" на паритетных началах председатель правления Белорусского союза кинематографистов и генеральный директор киностудии "Беларусьфильм". Но при этом руководитель проекта оказалась перед выбором: либо издания не будет, либо из него удаляется персоналия известного режиссера-документалиста Юрия Хащеватского. Результат известен: издание напечатано без сведений о нем. А чтобы не было шума, на последнем этапе втихую отстранили от работы одного из авторов раздела о доку-

Эта ситуация из того же ряда, то и увольнение актера Павла Харланчука, вымарывание художника Алексея Марочкина на групповой фотографии, удаление 'крамольных" фамилий из книг, издающихся в государственных структурах. Вот они, родимые пятна прошлого! Сейчас, как и в советские времена, всё, что может не понравиться идеологическим стражникам, вымарывается, выталкивается, замалчивается.

И вот ведь что. В справочнике "Белорусское кино. Персоналии" восстановлен ряд биографий тех кинематографистов, кого выбросили из прежних справочных изданий, поскольку человек был расстрелян в 1930-е или отправлен в ГУЛАГ, а сведения затерялись. В частности, киноведам — составителям персоналий режиссеров игрового кино пришлось провести кропотливую работу, чтобы разыскать недостающие факты биографии режиссера Александра Осиповича Гавронского, работавшего на кинофабрике "Советская Беларусь" в Ленинграде (его репрессировали в 1934 г.; умер вскоре после реабилитации, в 1957 г.). Необходимые сведения нашли знаете где? В анкете арестованного, опубликованной в

одном из московских журналов. Вивисекция (в переводе с латинского ж и в о с е ч е н и е), коснувшаяся Юрия Хащеватского, означает серьезный пробел и необъективность в фактографии экранной документалистики. Со второй половины 1980-х годов Юрий Иосифович является одним из режиссеров-лидеров отечественного телевизионного кино, а затем и документального кино СНГ. Известны его работы в среде документалистов Европы и США. Его биография и фильмография вошли в энциклопедический кинословарь, изданный в России в 2001 г.

Да и "Гісторыя кінамастацтва Беларусі" в 4 томах (2001—2004 гг.), изданная в Минске, не миновала фигуры Юрия Хащеватского. В т.3 на стр. 36 подробно, с комплиментами в адрес режиссера разбирается его документальный

телефильм "Здесь был Крылов", получивший главный приз и приз жюри Всесоюзного кинофестиваля. В т.4 на стр.82 и 100 упоминается как достижение публицистическая картина об Алесе Адамовиче "Встречный иск", созданная им вместе с Аркадием Рудерманом и также получившая Гран-при. Фигурирует Ю.Хащеватский и как режиссер полнометражной картины Оранжевые жилеты" на стр. 102.

В рукописи "Белорусское кино. Персоналии" он также упоминался неоднократно и как режиссер названных картин, и как создатель ряда других лент, но его фамилию вымарали отовсюду, в том числе и из моей статьи Сценаристы документального и научно-популярного кино", в которой о Ю.Хащеватском говорилось как о зачинателе документальной комедии — редчайшего жанра в этом виде кино.

Операция по изъятию биографии и других сведений о Ю.Хащеватском не только оставила крупное белое пятно, но и в отдельных местах исказила сведения о белорусской документалистике, поскольку упоминание лишь одного режиссера вместо двух фактических, как это произошло с фильмами "Встречный

- есть не что иное, как умышленное киноведческое вранье (хотя и совершенное в обстоятельствах силового давления).

Так что общественно-государственное сотрудничество в сфере киноведения закончилось со счетом 1:0 в пользу бдительных охранителей госидеологии и с нарушением истины.

Между прочим, мы с коллегами могли бы "случайно забыть" и не внести в издание некоторые персоналии людей, близких к власти и не сделавших существенного вклада в белорусский кинематограф. Однако не позволили себе этого, руководствуясь принципом объективности.

Хотелось бы восстановить справедливость. Прошу "Народную волю" напечатать сведения, изъятые из раздела "Режиссеры документального и научно-популярного кино", причем не сокращенную версию, как требовал формат издания, а более расширенную. Под сокращение попадут лишь названия некоторых фильмов. Пусть для читателей станут известны факты биографии этого мужественного и талантливого человека, гражданина своей страны

Ленинграде); "Все хорошо"

Алла БОБКОВА.

Хащеватский Юрий Иосифович

(родился 18.10.1947 г. в Одессе, Украина).

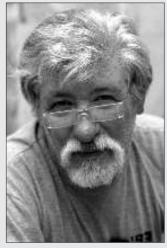
Лауреат премии им. А.Д.Сакарова (Россия), кинопремии Мира (Германия), Human Rights Watch (США). Призер многих всесоюзных, республиканских и международных кинофестивалей. Академик Евразийской телеакадемии. Окончил механический фа-

культет Одесского технологического института (1973), отделение режиссуры телевидения Ленинградского государственного института театра, музыки и кино (1981, мастерская В.Латы-Работал конструктором в

КБ, режиссером Главной редакции пропаганды, Главной редакции программ для молодежи, творческого объединения Телефильм" Белорусского ТВ. Ряд фильмов снял на "Беларусьфильме" и независимых студиях Беларуси, России и Ев-

Фильмография

В т/о "Телефильм" БелТВ: документальный "Эта "тихая жизнь" в Глубоком" (1985, Большой приз XI Всесоюзного фестиваля телефильмов (ВФТФ) в Киеве), игровой Призывники" (1986), Здесь был Крылов" (1986, Большой приз и приз кинокритики XII ВФТФ в Минске), игро-

вой "Кто сегодня отсутствует" (1987), док. 1989) и другие.

На киностудии "Беларусьфильм": док. "В небо на колесе" (1990), игровой телевиз. "Лифт для промежуточного человека" (1990).

На других кино- и телестудиях и кинокомпаниях документальные кино-, теле- и видеофильмы: "Встречный иск" 1988, совм. с А.Рудерманом, 'Ленкинохроника", Россия; Гран-при "Золотой кентавр", приз критиков "За гражданское мужество авторов" — оба на I МКФ "Послание к человеку" в

(1991, Россия ; премия "CIVIS" телекомпаний ARD-WDR за лучший иностранный фильм года, Германия); "Оранжевые жилеты" (1991, студия "Татьяна", Бе-"Русское счастье" (1992; второй приз в разделе полнометражных фильмов на КФ "Россия" в Екатеринбурге, приз телекомпании "Останкино' за лучший док. фильм); "От молитвы до молитвы" (1992; фильм А.Рудермана; после его смерти фильм закончили Ю.Хащеватский и Ю.Горулев); "Оазис" (1996; Гран-при МКФ фильмов о Чернобыле в Гомеле, приз жюри МКФ "Экамедиа" во Фрайбурге, Германия); "Обыкновенный президент" (1996; приз "Золотые ворота" совм. с фильмом "Русское счастье" на МКФ в Сан-Франциско, США, Гран-при МКФ в Нью-Йорке, США, премия Мира на МКФ в Берлине); "Время Чжоу Эньлая" (1998, Россия; спец. приз общественных организаций г.Алматы на I МКФ "Евразия"); "Боги серпа и молота" (2000, Франция, Германия, Польша), ские пленники" (2002, Россия; спец. упоминание жюри 45 МКФ в Лейпциге, Германия), "Плош-

Всего Ю.Хащеватский снял около 30 фильмов, преимущественно документальных.

ча" (2006) и другие.

РОЗДУМ НАД ФАКТАМ

Як няўдзячныя нашчадкі Ігната Манькоўскага губяць яго спадчыну

У напружаным чаканні вось ужо некалькі месяцаў знаходзяцца жыхары вёскі Мазалава, што непадалёку ад Віцебска. Яны хвалююцца за лёс тутэйшай славутасці старажытнага дома даўняга ўладальніка вёскі, пана Манькоўскага. Мясцовыя ўлады ніяк не вырашаць, што зрабіць з гэтым будынкам. А насельнікі Мазалава, большасць якіх праваслаўныя, спадзяюцца, што ў колішнім панскім доме размесціцца царква, і нават абвясцілі збор дабрачынных ахвяраванняў на рамонт і перабудову старажытнага памешчыцкага жыл-

Калі наша мара спраўдзіцца, — абяцае нефармальны лідэр вернікаў, намеснік старшыні нядаўна зарэгістраванага прыходу Галіна Касцючэнка, то спярша падзякуем Госпаду за адкрыццё храма, а следам памолімся за спачын душы Ігната Манькоўскага, які тут жыў, гаспадарыў і з'яўляўся адным з выдатных людзей свайго часу.

Галіна Паўлаўна мае рацыю. Маёнтак пана Манькоўскага пад назвай "Мілае", цэнтрам якога было Мазалава, калісьці лічыўся ўзорам гаспадарання ледзь ці не для ўсёй памешчыцкай Расіі, а сам уладальнік быў надзвычай цікавай, нешараговай асобай.

Больш за іншых пра гэта ведае жыхар Віцебска, ветэран вайны і вядомы краязнаўца Дзмітрый Газін, які, дарэчы, у 1992 годзе напісаў даследаванне гісторыі Мазалава і дзейнасці Манькоўскага. – Сын дробнага беларускага

шляхціца Ігнат Антонавіч Мань-

коўскі, — распавядае Газін, — даслужыўся да чыну надворнага саветніка, быў у 1797 годзе прызначаны імператарам Паўлам I саветнікам у Беларускую губерню, цэнтрам якой тады быў Віцебск. У сувязі з прызначэннем яму было аддадзена ў пажыццёвае ўладанне людскім канвеерам, перадашмат вёсак Віцебскага павета. Але, нягледзячы на вялікі выбар месца для сталага сямейнага пражывання, Манькоўскі набыў яшчэ вёску Мазалава і землі навокал, бо тут яму ўсё было даспадобы. А праз шмат часу, у 1830 годзе, калі Ігнат Антонавіч ужо быў зусім не маладым, імператарскае Вольнае эканамічнае таварыства ў Санкт-Пецярбургу абвясціла конкурс для памешчыкаў на лепшае гаспадаранне. За перамогу была абяцана ўзнагарода: залаты медаль і 50 за-

латых чырвонцаў. – Я буду вельмі шчаслівы, калі змагу яшчэ прынесці карысць для маёй Бацькаўшчыны, прамовіў састарэлы Манькоўскі, калі даведаўся, што прызнаны пераможцам. Праўда, акрамя медаля, ён атрымаў не 50, а 30 чырвонцаў, бо журы не спадабалася, што ў тэксце праекта было шмат беларускіх слоў. Затое камісія, якая прыехала з Санкт-Пецярбурга ў Мазалава для агляду гаспадаркі, была ў захапленні ад убачанага. Хараством тутэйшыя краявіды нагадвалі Швейцарыю, а тое, што зрабіў на сваёй сядзібе Манькоўскі, проста зачаравала сталічных гасцей. Асабліва ўпадабалі яны двухпавярховы, падобны на палац

панскі дом, узведзены на ўзвыш-

шы ля ракі Лужаснянкі, што пра-

цякала паміж дзвюх маляўнічых, зарослых лесам гор. Каб паскорыць будаўніцтва дома, непадалёку ад яго была зладжана "цагельня" — невялікі цагельны заводзік, адкуль вырабы з мясцовай гліны ўручную,

валіся да месца будоўлі. Але справа не абмежавалася панскім домам. З тутэйшай цэглы былі зроблены рамонтныя майстэрні, высачэзны свіран і першы ў павеце па магутнасці вадзяны млын вытворчага прызначэння, які не толькі малоў зерне, але і служыў воданапорнай машынай, пампуючай ваду з рэчкі па драўляных трубах у панскі дом, у сад, на бліжэйшыя палеткі і нават да некаторых сялянскіх сядзіб.

Усё гэта было збудавана па чарцяжах пана Манькоўскага і на ягоныя сродкі. Ён жа спраектаваў вялікую лядоўню, лёд у якой захоўваўся на працягу цэлага года. Манькоўскі выдатна ведаў

асновы земляробства, умовы працы і патрэбы сялян, клапаціўся пра іхні дабрабыт, рамантуючы ім хаты і перарабляючы іх з "чорных" у "белыя" — з печамі ды камінамі.

Ігнат Антонавіч меў літаратурны талент, ведаў замежныя мовы, разбіраўся ў архітэктуры, ках электрамеханікі.

батаніцы, фізіцы, нават у пачат-Пачынаючы з 1813 года Манькоўскі займаў пасаду віцэгубернатара Віцебшчыны, але знаходзіў час, каб па-ранейшаму

ўзорна весці гаспадарку, падаю-

чы прыклад суседзям і сялянам.

Памёр уладальнік Мазалава ў 1833 годзе і быў пахаваны непадалёку ад свайго дома. На месцы пахавання паставілі сціплы, адзіны для ўсёй сям'і, помнік у выглядзе гранітнай вазы з надпісам па-французску: "Ты смертны, дык шануй магілы пахаваных!"

На жаль, гэтыя словы не дайшлі да розуму навейшых гаспадароў Мазалава. У савецкі час помнік знеслі, а пагорак, на якім

ён стаяў, зрылі бульдозерам. Драматычна склаўся і лёс панскага дома. Пасля 1917 года і ім атабарылася сельгаскамуна, а пазней — кантора саўгаса 'Мазалава". У 30-х гадах у доме размясцілі школу, і доўга, амаль да нашых дзён, будынак, узведзены ў XVIII стагоддзі, не атрымаўшы статусу помніка архітэктуры або гісторыі, лічыўся за аддзелам адукацыі Віцебскага

райвыканкама. Быў, аднак, момант, калі мясцовая ўлада мела магчымасць зрабіць у гістарычным доме раённы музей, але сродкаў на рамонт не хапіла, і музей размясцілі ў гатовым памяшканні фізкультурнага комплексу пасёлка з недарэчнай назвай Акцябрскі.

Дом пана Манькоўскага трапіў у становішча нічыйнай, нікому не патрэбнай спадчыны. Гістарычны будынак, не прызнаны помнікам, нікому не належыць, нікім не ахоўваецца і пакрысе разбураецца... Не выключана, што дом, ацалелы ў чатырох войнах — руска-французскай, Першай сусветнай, гра-

мадзянскай і Вялікай Айчыннай, будзе канчаткова знішчаны ў бягучым стагоддзі, на вачах нашага пакалення

– Я да вайны вучыўся ў гэтым будынку, там была школа, распавядае краязнаўца Д.Газін. На маёй памяці было разбурана амаль усё, што стварыў тут Ігнат Антонавіч Манькоўскі. Пасля вайны меліяратары Мазалаўскай ПМК не толькі знеслі надмагільны помнік былога ўладальніка маёнтка "Мілае", але разбурылі майстэрні, свіран і унікальны млын. Зруйнавалі нават старажытныя курганы ў наваколлі. Тым больш, лічу, неабходна зберагчы тое, што яшчэ засталося, — маляўнічую прыроду з рэчкай Лужаснянкай і панскі дом, узведзены больш як 200 год таму. Я разумею жаданне мазалаўцаў мець побач царкву, але непакоюся, што, атрымаўшы права на выкарыстанне рарытэтнага дома, епархія пераробіць яго, узвысіць купал і гэтым зменіць гістарычнае аблічча помніка архітэктуры. Справядліва разумна было б стварыць у гэтых мурах раённы Краязнаўчы музей з пастаяннай экспазіцыяй пра жыццё і дзейнасць Ігната Йанькоўскага, які 200 год таму зладзіў у Мазалаве амаль тое, што сёння завецца аграгарадком. А пакуль што сумна глядзець на рэшткі таго, што калісьці было маёнткам "Мілае". Надзіва няўдзячнымі нашчадкамі гэтай зямлі аказаліся землякі Ігната

Сяргей БУТКЕВІЧ.

Франак ВЯЧОРКА:

«Думаю, у мяне будзе не менш за трое дзяцей»

Днямі расійская газета "Новое русское слово" назвала актывіста "Моладзі БНФ" Франака Вячорку "самым шматспадзёўным жаніхом Беларусі".

'Народная воля" распытала Франака, як ён ставіцца да намінацыі "перспектыўнага жаніха"

і да сямейных каштоўнасцяў.

Цікава, што сам Франак пра тое, што трапіў у спіс самых зайздросных жаніхоў, даведаўся ад "Народнай волі"

"Новому русскому слову' напэўна, відней, адказаў здзіўлены Франак. — Я пра гэта ніколі не задумваўся. Для мяне ўвогуле гэта вельмі дзіўная дэфініцыя. Нават не ведаю: ганарыцца альбо перажываць..

Сын былога старшыні Партыі БНФ кажа, што мае каханую дзяўчыну.

, "У мяне былі думкі пра жаніцьбу, — дзеліцца асабістым малады палітык. — Я маю цікавасць да супрацьлеглага полу, і ў мяне ёсць каханая дзяўчына. Але пакуль я яшчэ не падрыхтаваны да шлюбу. Вось зараблю грошай, зраблю кар'еру, пабудую дом — тады і ажанюся... Раней я думаў, што спачатку скончу універсітэт, а потым ажанюся. наўрад ці я скончу

Будучая жонка Вячоркі-малодшага павінна падзяляць яго-

"Абавязкова мая спадарожніца мусіць быць беларускай, распавядае пра свой жаночы ідэал Франак. — Яна павінна быць адданай, вернай, сумленнай і шчырай. Вельмі важна, каб яна падтрымлівала мяне, спрыяла мне ў маіх справах. Не менш важна і тое, каб жонка складала мне кампанію і дапаўняла мяне. Правільна гавораць, што мужчы-— галава, а жанчына — яго шыя. Мужчына без жанчыны,

муж без жонкі — пустое месца". У адрознение ад некаторых мужчын, якія хочуць, каб іх жонка толькі сядзела дома і гадавала дзяцей, Франак паважае права жанчыны на самарэалізацыю.

"Вядома, я пакідаю за жонкай права займацца не толькі мужавымі, але і сваімі справамі, неяк самарэалізоўвацца, — гаворыць ён. — У сям'і павінна быць поўнае ўзаемаразуменне. Як жонка мусіць дапамагаць мужу,

так і ён мусіць дапамагаць ёй. Калі ў жанчыны ёсць ініцыятыва, жаданне, амбіцыі, то муж ім павінен абавязкова спрыяць. Амбіцыі аднаго не павінны забіваць амбіцыі іншага. Не ведаю, хто павінен дамінаваць у сям'і. Але ў сваім шлюбе я спадзяюся быць першым..

Франак Вячорка збіраецца актыўна спрыяць паляпшэнню дэмаграфічнай сітуацыі ў Беларусі.

"Дзяцей у шлюбе чым больш, тым лепш, — перакананы "зайздросны жаніх". — Беларусаў павінна быць шмат. З гэтага сыходзіць і мой бацька, і ўвогуле ўвесь наш род. У майго дзеда было больш за дзесяць братоў сясцёр, у мяне дзве сястры. Думаю, у мяне будзе не менш за трое дзяцей. Каму ж як не беларусам падымаць дэмаграфічную сітуацыю ў краіне".

Вольга ПРУДНІКАВА.

БАМОНД

Артыст Павел Харланчук не можа ўладкавацца на працу

Пра гэта ён паведаміў у эфіры Радыё Свабода.

Нагадаем, што два гады таму Павел Харланчук быў звольнены з Рускага драматычнага тэатра за ўдзел у акцыі, якую ладзіла апазіцыя на Кастрычніцкай плошчы.

"Мая працоўная кніжка ляжыць дома, — сказаў артыст. — Натуральна, я хацеў бы працаваць па спецыялізацыі. Але ў дзяржаўныя тэатры я нават не спрабаваў уладкавацца. Таму што ведаю, што наўрад ці мяне туды ўзялі б. Я нават хадзіў наймацца ў "McDonald's". А што рабіць? Трэба ж, каб працоўная кніжка недзе ляжала, трэба, каб стаж ішоў. Але і ў "McDonald's" мяне не ўзялі. Можа быць, з-за ўзросту, не ведаю"

Не так даўно ў Харланчука нарадзілася дачка. Зразумела, што Павел мусіць брацца амаль за любую работу, каб пракарміць сям'ю.

"Стараюся падпрацаваць дзе *толькі магчыма,* — расказаў ён. — Раблю агучку на радыё, ёсць у мяне дзіцячая перадача, я там за кадрам гучу. Потым ёсць такое акцёрскае слова "халтура"... Летась мне пашанцавала — шмат здымаўся ў кіно. Зняўся ў пяці ці нават шасці карцінах. Ролі пераважна эпізадычныя, але і галоўная адна была. Здымаўся пераважна тут, у Беларусі. Толькі на здымкі аднаго фільма ездзіў у Расію — у горад Серпухаў"

ОФИЦИОЗ

Дизайнеров отправят на «БелАЗ», а художников — в школы

Весна — пора, когда лихорадит не только абитуриентов, но и выпускников вузов. В последнее время больше всего споров вызывает распределение молодых специалистов творческих специальностей. Позиция государства однозначная: выпускник должен отработать свое. По словам министра культуры Владимира Матвейчука, в этом году нет ни одного выпускника белорусского творческого вуза, который был бы не вос-

ше, чем молодых специалистов. "В этом году мы должны раз и навсегда повернуть ситуацию по Академии искусств, — заявил Матвейчук на одной из последних пресс-конференций. — Ее выпускники видят себя как минимум в творческих условиях государства, которое называется Франция, потому что эта страна такая, видите ли, богатая культурными традици ями... Они считают себя свободными художниками, которые работают, как и где им вздумается. Мы думаем, это неправильно. Мы подготовили им рабочие места.

требован. Судя по его словам,

предложений о работе даже боль-

Не только в Минске, но и в областных центрах есть учебные заведения, художественные мастерские, где им будут рады. Они должны работать в нашей молодой красивой и талантливой стра-

не, которая называется Беларусь". По словам чиновников от культуры, ребятам-выпускникам, которые учились по специальностям живопись, графика, скульптура и изобразительное искусство, присвоили дополнительную педагогическую квалификацию.

"И это дало определенные результаты, - прокомментировал новшество замначальника управления учебных заведений и кадров Министерства культуры Анатолий Мукалов. — В этом году мы имеем большое количество заявок на выпускников этих специальностей. Многие поедут на работу в детские художественные школы, средние специальные учебные заведения".

А самые лучшие выпускники художественного факультета распределены в качестве молодых специалистов на работу на художественные комбинаты Белорусского союза художников...

КСТАТИ

Самыми востребованными специалистами Белорусского государственного университета культуры и искусств в этом году являются библиотекари, хореографы и режиссеры народных обрядов и праздников.

В Академии музыки наблюдается спрос на выпускников по специальностям фортепиано и музыковедение

В перечне рабочих мест, которые были предложены выпускникам Академии искусств, — телеканалы, театры кукол, драматические театры. Выпускники-дизайнеры будут в этом году работать на заводах "Витязь" и "БелАЗ"

Ольга ПРУДНИКОВА.

КОММЕНТАРИЙ

Анатолий ПАВЛОВ, экс-проректор БГУ, кандидат химических наук: 'Одни знакомых ищут, другие — кому заплатить...'

"Несколько лет мы работали без распределения, и ничего страшного: — страна не развалилась, говорит бывший проректор БГУ Анатолий Павлов. — *А то, что происходит сейчас, вполне логично дл*я той социальной модели, которая развивается в Беларуси: чиновники распоряжаются людскими судьбами. На мой взгляд, государство должно не заставлять, а предоставлять выпускнику вуза право выбора первого рабочего места. А молодой человек вправе принять предложение или выбрать свободный диплом и трудоустроиться, куда хочет.

У человека должно быть право выбора — это самое главное. Распределенные насильно не будут работать хорошо, с полной отдачей. Тем более, когда речь идет о творческих личностях...

Мы говорим об этом много и уже давно, но никого это будто и не волнует. Ведь та же молодежь почему-то не встает на дыбы, не сопротивляется. Многие просто пытаются при помощи различных ухищрений избежать обязательного распределения: одни знакомых ищут, другие — кому заплатить... Отсюда и коррупция, с которой якобы так активно борются власти. Это все очень грустно...

ДАРЭЧЫ

Таксама шматабяцальныя

Сярод зайздросных жаніхоў і нявест краін СНД па версіі "Нового русского слова" — лідэр прапрэзідэнцкага маладзёжнага руху "І́рэлі" Фархад Мамедаў, сын прэзідэнта Кіргізіі Максім Бакіеў, украінскі мультымільянер, дэпутат Васіль Горбаль, губернатар Аляксандр Чарнагораў, старэйшая дачка прэзідэнта Узбекістана Гульнара Карымава і іншыя.

Брава, маэстра Рынкявічус!

У Беларускай дзяржаўнай філармоніі распачаўся 25-ты сезон Міжнароднага фестывалю музыкі "Мінская вясна-2008".

У вялікай зале філармоніі прагучалі музычныя творы знакамітых рускіх кампазітараў: М.Мусаргскага, С.Пракоф'ева, С.Рахманінава у выкананні Дзяржаўнага акадэмічнага сімфанічнага аркестра. Кіраваў аркестрам заснавальнік Літоўскага сімфанічнага аркестра, прафесар Літоўскай акадэміі музыкі і тэатра, уладальнік шматлікіх ордэнаў і музычных узнагарод Гінтарас Рынкявічус. Саліравала заўсёдная ўдзельніца фестываляў музычных форумаў, лаўрэат міжнародных конкурсаў піяністаў у Грэцыі і Італіі Рута Рынкявічутэ. Беларуская аўдыторыя з

толькі ёй уласцівай цеплынёй аднеслася да выступлення гасцей. Запоўненую крыху больш за палову залу кампенсавалі шчодрыя апладысменты і воклічы 'Брава!". На канцэрце прысутнічалі прадстаўнікі літоўскай амбасады на чале з паслом Літвы ў Беларусі Эдмінасам Баг-

У фестывалі, які працягнецца да 30 красавіка, таксама возьмуць удзел музыкі з Польшчы, Германіі, Малдовы, Славеніі, Украіны, Латвіі, Расіі.

Паўліна ВОЙЦІЧ.

Юрий ТАРАСЕНОК:

«Белорусские клоуны будут покорять Монте-Карло!»

Белорусские клоуны не участвуют в первом Всемирном фестивале клоунов, который проходит на арене Екатеринбургского государственного цирка им. Валентина Филатова.

Этот вопрос "Народная воля" задала артисту клоунады Белорусского государственного цирка Юрия Тарасенка.

"Наши клоуны не просто не упомянуты в фестивальной программе, а действительно не участвуют в вышеупомянутом фестивале, — рассказал "Народной воле" Юрий Тарасенок. — Это даже не конкурсный, а благотворительный фестиваль художественной самодеятельности. Наши клоуны в таких мероприятиях не участвуют. Коллектив Белгосцирка состоит из людей, профессионально занимающихся клоунадой. Мы участвуем в профессиональных конкурсах.

К тому же на этот фестиваль клоунов приглашало руководство Екатеринбургского цирка. Такая практика в клоунском фестивальном движении самая распространенная. Организаторы просто ездят по циркам и выбирают, ко-

Лично я пока не готов участвовать ни в каком фестивале. Нового показать мне пока нечего, а старое демонстрировать не хочется. Наш коллектив находится сейчас на стадии репетиций. Ду-

маю, через годик будем готовы к любым У нас есть замечательный номер,

занявший призовые места уже на трех фестивалях, — "Подкидная доска" Виктора Наркевича. Мы приглашены этой зимой на фестиваль в Монте-Карло. И надеемся быть награжденными за "доску". Готовим групповой номер "Полет". Так что у нас работа кипит..

Кстати, российская государственная цирковая компания анонсирует выступления суперзвезд мировой клоунады, подчеркивает, что мероприятие станет имиджевым для России.

"Связано это с тем, что нигде и никогда не проводился фестиваль клоунов. Уральская столица выиграла борьбу у Москвы и у Парижа за право проводить этот фестиваль", - сообщают российские средства массовой информа-

Ольга ПРУДНИКОВА.

ХОРОШИЕ МАНЕРЫ

Этикет автомобилиста

В последнее время средства массовой информации все чаще и чаще сообщают о страшных ДТП, которые случаются на белорусских дорогах. Для того, чтобы быть хорошим водителем, мало назубок знать Правила дорожного движения. Надо еще помнить о правилах культурного поведения на дороге. Вот лишь некоторые из них.

1. Терпеливо и снисходительно относитесь к ошибкам

2. Не держите ногу на педали тормоза, стоя вечером у светофора. Дело в том, что яркие стоп-сигналы ослепляют водителей автомобилей, находящихся позади

3. Моргните фарами, если встречный автомобиль едет слишком быстро, а впереди у него опасность или препятствие. 4. Всегда пропускайте пеше-

ходов. Возможно, кто-то из ваших близких сейчас тоже стоит у "зебры" в ожидании вежливого

5. Уступайте дорогу, если просят другие. В таком случае возрастет вероятность того, что завтра уступят вам. Уступайте дорогу водителям, которые хотят въехать в плотный транспортный поток или просто перестроиться.

6. Не забывайте благодарить тех, кто уступил вам дорогу. Это можно сделать поднятием руки или включением "аварийки". Благодарность за понимание, культурное поведение можно выражать кивком головы, взмахом руки, коротким парным звуковым сигналом. 7. Во время движения в

транспортном потоке, перед остановкой или снижением скорости в таком месте, где другие могут этого от вас не ожидать, несколько раз слегка нажмите на тормоз, обозначив стоп-сиг-

8. Не настаивайте на своей правоте, лучше пропустите неопытного или недалекого водителя. Существует правило трех "Д" "дай дорогу дураку". Как ни странно, но взаимо-

уважение на дороге - это основа автомобильного этикета, а также залог вашего хорошего настроения и благополучного

А вы считаете себя культурным водителем?

Людмила РОГОЗЕНКО, директор магазина:

- Культурный ли я автомобилист? Даже и не знаю, со стороны виднее. Я за рулем десять лет. Считаю себя грамотным и уважающим других участников дорожного движения. На дорогах случаются различные ситуации. Бывает, что в общем потоке машин невозможно перестроиться на нужную тебе полосу. Все куда-то спешат, торопятся... И редко кто уступит дорогу. Считаю, что всегда нужно пропускать пешеходов. Очень часто приходится видеть на дорогах аварии. Всегда стараюсь остановиться и спросить, нужна ли моя помощь. Возможно, что я ничем и не помогу, но это тот же самый этикет автомобилиста. Лично мне очень часто помогали, выручали в трудную минуту.

Я только один раз была участницей ДТП. Со двора выезжала машина, за рулем которой сидела молодая девушка. Она вместо того, чтобы нажать на тормоз, нажала на газ...

Анна ШАРКУНОВА, певица:

Я люблю быструю езду, но при этом стараюсь не создавать неприятности другим. Я уже пять лет за рулем. Один случай научил меня быть предельно внимательной на дороге. Я ехала в Пинск к маме, на земле лежал снег. Мне захотелось немного передохнуть, и я решила заехать на автомобильную стоянку. Но повернула резко, и машину начало бросать из стороны в сторону. Оказалось, что одно колесо оказалось на снегу, а второе - на асфальте. Хорошо, что впереди был столб, который меня и остановил. Я около пяти минут просто сидела в ступоре — ничего не могла делать.

На мой взгляд, блондинка за рулем - это здорово. Меня постоянно пропускают другие водители, всегда мне улыбаются. Особенно, когда видят, что я крашу губы или причесываюсь, стоя на светофоре. А зачем, по-вашему, придуман красный цвет светофора? Чтобы успеть посмотреть в зеркало, поправить прическу, накрасить губы...

Виктор БАКА, художник:

Я считаю себя культурным велосипедистом. Водительских прав у меня пока нет, передвигаюсь по городу на велосипеде. Это весьма удобно: порой велосипед — самое быстрое средство передвижения по городу. Велосипедист не зависит от пробок на дорогах. Я знаю много наикратчайших

путей, благодаря которым буду в нужном месте гораздо быстрее, чем любой автомобилист. Ведь для машины нужно найти место на стоянке. Правда, я понимаю, что автомобиль как средство передвижения имеет очень много плюсов по сравнению с тем же общественным транспортом.

Андрей ХЛЕСТОВ, певец:

— Я стараюсь не создавать, да и не создаю, на дорогах аварийных ситуаций. Всегда уступаю дорогу, если это требуется. Придерживаюсь известного правила трех "Д" — дай дорогу дураку. Стараюсь никого не подрезать. Со мной обычно ничего особенного не случается на дорогах. Правда, один раз у моей машины отвалился глушитель. Пришлось самому его как-то поставить на место, чтобы доехать до города. Ни к чьей помощи не прибегал. Я сам в состоянии разобрать и собрать автомобиль

Лариса ГРИБАЛЕВА, хозяйка праздничного бюро:

 Да, я культурный автомобилист. Никогда никого не подрезаю, никому не хамлю, уважительно отношусь к другим автомобилистам. Возможно, именно поэтому мне очень часто улыбаются

Степан КОВАЛЕВИЧ, преподаватель вождения:

— У меня водительский стаж - 30 лет. Конечно же, я культурный автомобилист. За всю свою жизнь не был виновником или участником ДТП. Хотя приходилось очень часто видеть аварии на дорогах. На мой взгляд, они часто происходят из-за невнимательности и халатности водителей. Обидно и неприятно, когда аварии случаются из-за элементарного невежества, отсутствия культуры. К сожалению, последнее время на дорогах стало все больше хамов и неопытных водителей, которые еще неуверенно чувствуют себя за рулем.

Приятно, когда тебе уступают дорогу, подсказывают, если что-то случилось с машиной, а ты едешь и не видишь этого. Мне приходилось много ездить по стране и за ее пределами. Меня сложно чем-то удивить. Теперь сам преподаю вождение. Стараюсь, чтобы на дорогах было как можно больше грамотных и культурных водите-

Сергей ДМИТРИЕВ.

БЛІЦ

Гінтарас РЫНКЯВЧУС: «Маё хобі матацыкл і байдаркі»

Адзін з самых знакамітых дырыжораў сучаснасці Гінтарас Рынкявічус, дзякуючы якому "Мінская вясна - 2008" пачалася так феерычна, працуе без адпачынку. Пра гэта ён распавёў у адным са сваіх інтэрв'ю. Вы адчуваеце аддачу

гледачоў? -– Вядома. Я заўсёды адчуваю залу, але ніколі ў выпадку

нейкіх няўдач не вінавачу публіку. Артыст не мае права гэтага рабіць. Публіка бывае альбо добрая, альбо вельмі добрая. – Ці здаралася так, што вы гублялі строгі кантроль?

- Гэта бывае падчас канцэртаў, але я імкнуся такога не дапускаць. Дырыжор павінен любіць музыку, але ён не можа паддавацца эйфарыі. Тады ён становіцца бездапаможным. – Вы дасягалі падчас кан-

цэрта ідэальнага выканання? — Не. Калі і бываюць нейкія моманты, па маім адчуванні, добрыя, то нават тады я не магу сабе сказаць "гэта выдатна!" Ніхто так не можа сказаць, ні адзін дырыжор, таму што дзе ж тады рух наперад?

- Ці ёсць у вас хобі? Так, ёсць хобі — матацыкл. Я, праўда, рэдка на ім езджу. Яшчэ мне спадабаецца плаваць улетку на байдарцы. Зараз рэдка атрымоўваецца, але ўсё ж

імкнёмся з сябрамі хоць адзін раз за лета паплаваць. Дзе вы праводзіце адпа-

Адпачынкаў у мяне амаль не бывае. Праца ў мяне неаддзельная ад жыцця. Дай Бог усім мець такую прафесію, якую можна так кахаць! Гавораць, што вялікая ча-

рабаваных дырыжораў праходзіць у самалётах. Бывае, і партытуры ў палёце вывуча-Так, але мне цікавей у самалёце кнігу прачытаць, чым з

партытурай займацца. Не заўсё-

стка жыцця ў вядомых і запат-

ды, праўда, атрымоўваецца. Для таго, каб нармальна працаваць, трэба быць заўсёды ў форме, правільна сілкавацца. Вы выпадкова не вегетарыя-

Не, я не вегетарыянец. Усё мяне, як і ва ўсіх нармальных людзей, і ўсе бытавыя моманты я разумею ў гэтым жыцці. У мяне ёсць сям'я, жонка і чацвёра дзя-

цей, у нас хата, дзве сабакі. Ад першага шлюбу ёсць дзеці. – Жадаеце, каб усе вашы дзеці сталі музыкантамі?

Гэта складанае пытанне. Калі ў маёй першай сям'і дзеці былі маленькімі, а я тады быў яшчэ вельмі малады, то такога пытання нават не ўзнікала: толькі музыканты! А зараз я так не думаю, гэта вельмі цяжкая прафесія. Але ўсё ж мне хацелася б, каб мой сын Марыус стаў дырыжорам.

Вольга ЕСІНА.

Николай МИРНЫЙ:

«Через два года мы с сыном начнем строить в Минске теннисный дворец»

Накануне матча Кубка Дэвиса между белорусами и швейцарцами отец теннисиста Максима Мирного — Николай МИРНЫЙ ответил на вопросы корреспондента "Народной воли".

Николай Николаевич. в последнее время проходила информация, что Максим болел, неважно себя чувствовал...

— Да, было дело. Загрипповал, сидел на антибиотиках, но, слава Богу, все прошло. Все болезни сын оставил в Калифорнии. Есть ли какие-то про-

блемы? Если что-то мелкое и появляется, то проблемки решают-

ся очень быстро. - Где вы обычно останавливаетесь в Минске?

— Дома живем, у Макса ведь квартира в "олимпийской дерев-

 Здесь же у него и свой, относительно недавно открытый ресторан. Процветает ресторанный бизнес? Давай напишем: "Дела

идут удовлетворительно". Ска-- Кстати, вы с Максом,

когда приезжаете в Минск, предпочитаете ужинать дома или в своем ресторане? – Нет, в Минске мы едим все-

гда только дома. Хватает того, что и так, мотаясь из страны в страну, приходится есть только в ресторанах. Поверь мне, это надоедает. – А правда, что Максим

собирается строить в Минске еще и теннисные дворцы?

– Да, это будет... Один дворец будет находиться в микрорайоне "Малиновка" (на пересечении улиц Есенина и Громова), а — на улице Красноармейской. В "Малиновке" будет построен дворец с тремя кортами.

Это будет ваш частный Дворец?

 Думаете, что у нас сегодня выгодно вкладывать деньги в такие проекты?

— Понимаете, есть такое понятие, как долгосрочные вложения. В данном случае мы вкладываем деньги на далекую перспективу. Максим собирается жить долго, у него есть дети, будут внуки... Поэтому надо смотреть в бу-

– Так это будет что-то типа школы Макса Мирного? — Пока это будет просто спортивно-оздоровительный комплекс, а с названием мы чуть

попозже определимся. Когда планируете начать реализацию проекта?

 В "Малиновке" — года через два, на Красноармейской через три-четыре. Но строить будем быстро.

- Николай Николаевич, не означает ли это, что Макс сейчас плавно переходит из спортивной области в бизнес-

- Конечно, означает, но всеми же проектами занимаюсь я. А Максим, как раньше занимался теннисом, так и сейчас занимается. И главные цели на данный момент для него — выступления на Кубке Дэвиса и Олимпиаде в

- Как сын настроен на матч со швейцарцами?

 Как всегда — по-боевому. Насколько известно, Максим очень дружен с первой ракеткой мира, швейцарцем Роже Федерером, который в Минск отказался приехать. Знаете - почему?

— Потому что у него это не в — Не тот уровень турнира?

 Нет, просто Федерер сейчас готовится к сезону на "медленных" кортах. А в Минске — "быстрые" корты. Поэтому в планы Роже и не вписывается этот турнир. По моей информации, сейчас он прилетит в Европу из Майами и будет тренироваться только на земле. В таких случаях дорога каждая неделя. **– Жаль...**

- Мне тоже очень жаль. Но с другой стороны — это только увеличивает шансы нашей команды в матче со сборной

Алесь СИВЫЙ.

МОЗАИКА

Чемпионат проведут в Бресте?

Брест рассматривается в качестве места проведения зимнего чемпионата Европы по метательным видам спорта и юниорского чемпионата Европы по легкой атлетике.

Брест впервые посетили представители Европейской ассоциации легкой атлетики.

Представители ассоциации посетили крытый легкоатлетический манеж и футбольно-легкоатлетический спортивный комплекс "Брестский". По отзывам гостей, покрытие беговых дорожек спорткомплекса, который открылся после реконструкции в 2005 году, соответствует самым высоким международным стандартам.

Дороговато будет!

В связи с "существенными финансовыми расходами" Национальный олимпийский комитет Беларуси не инициировал проведения на территории страны этапа эстафеты олимпийского огня. По словам руководителя пресс-службы, НОК не обращался с этим предложением в оргкомитет пекинской Олимпиады.

"Стоимость организации эстафеты превышает два миллиона долларов", - отметил прессатташе НОКа Петр Рябухин.

Не жмись поделись

Указом президента №193 утвержден размер отчислений футбольными клубами высшей лиги средств на развитие детско-юношеского футбола и инфраструктуры

Отныне "денежные средства и имущество, безвозмездно переданные футбольным клубам организациями, оказывающими им систематическую поддержку, используются этими клубами на поддержку и развитие футбола, проведение спортивных мероприятий и участие в них, подготовку спортсменов (их команд), строительство и содержание физкультурно-спортивных сооружений, создание и укрепление материально-технической базы футбольных клубов, а также на выполнение своих уставных задач, из них: не менее 10% — на развитие детско-юношеского футбола; не менее 20% — на развитие инфраструктуры футбола, включая строительство (реконструкцию, ремонт) физкультурно-спортивных сооружений и коммуникаций к ним"

ФУТБОЛ

Стартанули!

В минувшее воскресенье стартовал очередной чемпионат Беларуси по футболу.

После рожденного в спорах и муках регламента чемпионата остается только играть. И радует то, что решение о сокращении лиги приняли именно до открытия первенства. Иначе последствия были бы непредсказуемые. Как говорят: чем дальше в лес, тем больше было бы наломано дров и высказано обид. Как известно, в этом сезоне

участвуют 16 команд, три из которых на финише покинут высшую лигу. Прибудет в элитный дивизион только одна команда. А еще через год число команд сократится уже до 12, и, таким образом, исполнится давняя мечта реформаторов о сокращении лиги. Впрочем, наши футбольные функционеры настолько непредсказуемые, что их логику порой понять трудно, а иногда даже невозможно. И кто знает не взбредет ли им через год в голову отменить собственное решение? Ведь был же прецедент! Например, в начале марта на исполкоме Белорусской федерации футбола присутствующие дружно проголосовали за председателя предложение БФФ Геннадия Невыгласа не спешить и перенести рассмотрение решения о формате чемпионата на конец мая, а уже 1 апреля по инициативе того же Невыгласа решили сократить лигу. Удивительное непостоян-

Что касается самих команд, то надо отметить, что все больше и больше в белорусских клу-

бах мы стали замечать иностранных футболистов. Мастера, конечно, прибывают не ахти какие, но все же иностранцы. "Гомель", например, усилился Ричардом Бохомо из Малайзии, Майконом Рожерио Силва Калижури из Бразилии и тремя армянскими футболистами. В могилевское "Торпедо" прибыл Георгий Чедия из грузинской команды "Зугдиди", в МТЗ-РИПО Эльмар Хеиров из Азербайджана, в "Витебск" — Симон Огар из Нигерии, в минское "Динамо" бразилец Бруно Рафаэл Бронетта Силва, в могилевский "Са-- Мухаммед Дера из Туни-

"Уровень легионеров действительно средний, - говорит чемпион СССР 1982 года в составе минского "Динамо" Валерий МЕЛЬНИКОВ. — Так же, как и весь уровень нашего чемпионата. Не сравнить, например, украинское или российское первенство и белорусское. Равно как и финансовые возможности клубов там и здесь. Отсюда и звезды", которые прибывают в Беларусь из-за рубежа. Хорошо еще, если "заблестят"...

Кстати, как показывает практика, болельщики от иностранных игроков своей любимой команды просто в восторге. Можно вспомнить, как на встрече команды МТЗ-РИПО со своими фанами" один из болельщиков попросил ивуарийского легионера минского клуба Таину Адама Соро сказать несколько слов по-

русски. Последний не растерялся и выдал залпом: "Асцярожна, дзверы зачыняюцца. Асцерагайцеся крадзяжоў з кішэняў і су-

Впрочем, шутки закончились, когда команды вышли на поле. МТЗ-РИПО крупно (4:0) выиграл у брестского "Динамо" минское "Динамо", которое с нынешнего сезона возглавил бывший наставник БАТЭ Игорь Криушенко, не сумело обыграть "Локомотив" (2:2), хотя два раза вело по ходу матча. Победы одержали новополоцкий "Нафтан", "Витебск", БАТЭ и солигорский "Шахтер". Отметим и удачный старт в первом туре дебютанта высшей лиги. Микашевичский "Гранит" сыграл вничью с серебряным призером прошлого года — "Гомелем".

А еще старт чемпионата запомнился своим буйным характером. На матче МТЗ-РИПО с брестским "Динамо" произошла стычка болельщиков двух клубов, после чего в дело пришлось вмешиваться милиции. А вот в игре борисовского БАТЭ и ждановичской "Дариды" драку устроили уже футболисты. Игорю Тарловскому не понравилось, что Виталий Родионов картинно упал, после чего и был назначен пенальти. Одним словом, страсти, как и сам чемпионат, набирают обороты.

Алесь СИВЫЙ.

НАПЯРЭДАДНІ

Федэрэр у Мінск не прыедзе

На мінулым тыдні "Народная воля" паведаміла аб тым, што стаў вядомы склад беларускай зборнай па вялікім тэнісе, якой з 11 па 13 красавіка належыць супрацьстаяць зборнай Швейцарыі адборачным матчы першай Еўра-Афрыканскай зоны. Капітан нашай каманды Дзмітрый Татур паведаміў, што акрамя "зуброў" айчыннага тэнісу Максіма Мірнага і Уладзіміра Валчкова са швейцарцамі будуць змагацца Уладзімір Ігнацік і Андрэй Карат-

Капітан швейцарцаў Севярын Люці цягнуў з абвяшчэннем выязнога складу сваёй каманды. Тут інтрыга заключалася ў тым, што ў беларускую сталіцу мог завітаць самы вядомы швейцарскі тэнісіст Рожэ Федэрэр першая ракетка сусветнага рэйтынгу. Але інтрыга памерла, што называецца, ледзьве радзіўшыся. Калі да матча беларусаў са швейцарцамі заставалася крыху менш за тыдзень, стала вядома, што Федэрэр у Мінск не прыедзе. Прычынай гэтаму стала паспяховае выступленне швейцарскага спартсмена на турніры ў Маямі.

Такім чынам, капітан швейцарцаў Севярын Люці ў адсутнасць лідэра зборнай Федэрэра вымушаны быў унесці карэктывы ў склад сваёй зборнай. Госці прыедуць у Мінск у наступным складзе — Станіслаў Ваўрынка

(29-е месца ў сусветным рэйтынгу), Стэфан Болі (170-я пазіцыя), Міхаэль Ламер (234-я пазіцыя) і Їў Алегра (49-е месца ў сусветным рэйтынгу сярод тэнісістаў-парнікаў).

Увогуле, мінулы год для зборнай Беларусі быў не вельмі ўдалым. Наша каманда саступіла перуанцам, якія ніколі раней не прабіваліся ў кампанію мацнейшых тэнісных каманд, а сезонам раней перуанцы ледзьве не вылецелі і з першай групы, дзе зараз апынуліся беларусы. Для таго, каб ізноў выбрацца ў эліту сусветнага тэнісу, беларусам спатрэбіцца прыкласці шмат намаганняў — сустрэча са швейцарцамі лёгкай прагулкай для

Мірнага і кампаніі дакладна не стане. Калі і ёсць у беларусаў перадматчавая перавага над швейцарцамі, то і тая — у выглядзе "хуткага" пакрыцця ў футбольным манежы. Як вядома, на "хуткіх" кортах беларусы гуляюць лепш. Дарэчы, спецыяльна да матча са швейцарцамі ў футбольным манежы паклалі новае пакрыццё.

Яшчэ адным плюсам для беларусаў можа стаць падтрымка балельшчыкаў. Нягледзячы на не зусім танныя кошты на білеты (ад 30 да 80 тысяч), жадаючых паглядзець на супрацьстаянне беларусаў і швейцарцаў хапае.

Віталь ГАРБУЗАЎ.

ВІНШУЕМ!

Уладзімір Валчкоў адзначыў 30-годдзе

За чатыры дні да матча Кубка Дэвіса са швейцарцамі беларуская зборная ўшаноўвала тэнісіста Уладзіміра Валчкова.

3 юбілеем Валодзю павіншавалі не толькі калегі па камандзе, але Беларуская тэнісная асацыяцыя ў асобе ў мінулым вядомай тэнісісткі Вольгі Барабаншчыкавай. Яна і ўручыла юбіляру падарунак і кветкі.

А яшчэ Валодзю падарылі смачны тварожны торт у выглядзе тэніснага корта, які спецыяльна прыгатавалі ў рэстаране Максіма

Аляксандр НІКАНОРАЎ.

ГАЗЕТА — ЧЫТАЧЫ

Вы спазніліся? Ёсць яшчэ шанц...

не зрабілі перадаплату за II квартал? Шкада! Але сітуацыю яшчэ можна выправіць. Вам толькі трэба тэрмінова завітаць у любы філіял "Бе-

друкуем сёння спецыяльна 328-63-93 ці 328-68-71. Пасдля вас. Мінчане могуць апе- ля званка да Вас прыйдуць

Так атрымалася, што Вы ларусбанка" альбо ў любое ту таксама праз рэдакцыйны нумарамі газеты і дапамопаштовае аддзяленне і за- офіс (вул. Энгельса, 34а) аль- гуць аформіць перадаплату поўніць бланк, узор якога мы бо пазваніць па тэлефонах: за любы тэрмін. Калі Вам не ўдалося пазнаёміцца з папярэднімі нумарамі, рэдакцыя ратыўна зрабіць перадапла- нашы валанцёры са свежымі па вашай просьбе можа іх мальныя ўмовы выдання га-

Дарэчы, ужо можна пералічваць грошы і за другое паўгоддзе.

Нягледзячы на экстрэ-

зеты, тарыфы па перадаплаце ранейшыя: на месяц — 9500 рублёў для індывідуальных чытачоў і 15.000 рублёў для арганізацый, прадпрыемстваў, устаноў, фірм. Заўважым: паколькі кошт газеты пры рэалізацыі ў розніцу з новага года павысіўся, то выгадна рабіць перадаплату з тым, каб га-

зета дастаўлялася дахаты. Банкаўскія рэквізіты "Народнай волі" такія:

УП "Народная воля": p/p 3012006535014, AAT "Пріорбанк", ЦБП **113**, код 749, УНН 100961759.

Вымушаны і на гэты раз звярнуць увагу на тое, што перасылаць у рэдакцыю трэба не толькі копію плацежнага дакумента, але і запоўненую АБАНЕНЦКУЮ КАРТКУ, узор якой друкуем і ў сённяшнім нумары.

Зноў жа: запаўняйце выразна, пажадана друкаванымі літарамі. Разумеем: для тых, хто рабіць гэта будзе ўпершыню, не вельмі прыемная рэч. Але што зробіш: каб своечасова атрымліваць газету, мы вымушаны звяртацца з такой просьбай.

Вы з "Народнай воляй", "Народная воля" — з Вамі!

ВОКРУГ СПОРТА

Домик для тещи

Британский футболист Дэвид Бекхэм отдал принадлежащий ему особняк, расположенный на искусственном архипелаге Палм Джумейра, родителям своей жены Виктории Бекхэм. ArabianBusiness.

Как уточняет издание, Бекхэм постоянно занят и поэтому не сможет проводить в дубайском доме много времени. Поэтому он передал ключи своим

тестю и теще, Тони и Джеки Адамс, хотя и останется формальным владельцем недвижи-Особняк на архипелаге, ко-

торый напоминает формой пальмовый лист, Бекхэм купил в 2002 году за 1,6 миллиона долларов. Сегодня стоимость дома выросла в 10 раз и достигла 16 миллионов долларов, учитывая возросшую популярность курор-

Хиллари Клинтон против

Хиллари Клинтон призвала Джорджа Буша бойкотировать церемонию открытия летних Олимпийский игр в Пекине, сообщает Fox News.

В заявлении Клинтон говорится, что недавние беспорядки в Тибете, а также поддержка Китаем Судана, который, по ее словам, несет ответственность за геноцид в провинции Дарфур, свидетельствуют о том, что Ки

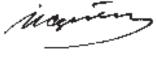
тай не готов принимать у себя Олимпийские игры.

Тем временем пресс-секретарь Белого дома сообщил, что Буш по-прежнему намерен приехать на Олимпиаду. Ранее стало известно, что президент Буш рассматривает визит как возможность поговорить в непринужденной обстановке с китайским лидером Ху Цзиньтао.

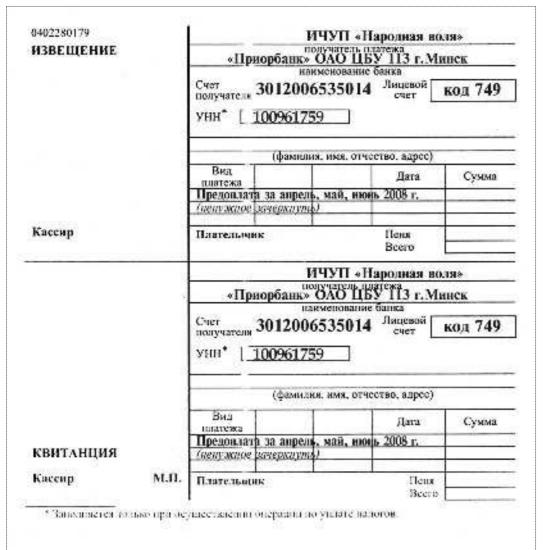
Адрас рэдакцыі:

220030, Мінск, вул. Энгельса, 34а. Прыёмная: тэл./факс (017) 3286871. Тэл./факс рэкламнага аддзела: 3286904, 3286906 E-mail: nv@promedia.by http://www.nv-online.info

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб рэгістрацыі перыядычнага выдання №246 ад 10 кастрычніка 1996 г. (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў ТАА "Типография Михайлова - С", 214020, г.Смаленск, вул. Шаўчэнкі, 86. Па заказе ТАА "Типография Михайлова", 214000, г.Смаленск, вул. Кастрычніцкай рэвалюцыі, д.38, кв.54. Падпісаны ў друк 9.04.2008 у 16.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж: 10 026 экз. Заказ №

на номера газеты «Народная воля» за апрель, май, июнь 2008 г. (шепужиое зачеркнуть) Заполняется отчетливо печатиными буквами и обязательно отправляется в редакцию с конней платежного документа фамилия RMN индекс почтового отделения область район название населенного пункта город, городской поселок, поселок, деревня (пужное — подчеркауть) улица пр-т переулок (нужное - подчеркнуть) дом корп.

(Примечание: в случае получения газеты через

абонентский ящик обязательно укажите

индекс и адрес почтового отделения)

Абонентская карточка